LATVIA
Latvian Newspaper
Published under EUCOM Civil Affairs Division Authorisation Number UNDP 196. Publisher and Editor: Kārlis Rabācs. DP Camp Kleinkötz near Günzburg/D. Printer: „Schwäb. Volksbl.". Günzburg/D., Bgm.-Landm.-Pl. 7. Circulation: 12000 Published three times weekly.

LATVIJA
LATVIAN NEWSPAPER

Nr. 47 (271)
Sestdien, 1949. g. 30. apr.
Iznāk trīs reizes nedēļā. Izdevējs: Latviešu preses darbinieku sadarbības kopa; kopas vecākais M. Čulītis. Galvenais redaktors K. Rabācs (darbā neatrodas); galv. redaktora vietn. M. Čulītis. Redaktori: B. Ķīselis, A. Liepa, H. Mindenbergs. Redakcijas adrese: Günzburg/Do., Postfach 79, (tālrunis 84).

„Uz durkļiem ilgi sēdēt nevar..."

Sūtnis K. Zariņš pēc ilgiem gadiem atkal Baltijas jūras piekrastē

Mūsu speciālkorespondenta ziņojums pa tālruni no Lībekas

Trešdien, sūtņa K. Zariņa apmeklējuma brauciena 6. dienā no Baltijas jūras nāca skarbs ziemeļu vējš, un Neištates bērnudārza mazajiem acuraugiem un ģimnazijas audzēkņiem bija appūsti jau gluži sarkani vaigi, kad sūtnis, smaidīdams un ar roku mādams, izkāpa no apputējušās mašīnas. Viņš nevarēja paiet garām mazai meitenei, nenoglāstījis tās ziemeļa appūsto sejiņu. Sūtni sagaidīja 18. DPACSa apgabala priekšnieks pl. Spendlovs, Lībekas rajona militārās pārvaldes priekšnieks pl. Sedvels un latviešu pārstāvji, un viņš vispirms devās uz neredzīgajiem baltiešiem kopīgi noorganizēto darbnīcu.

Ervins Pormanis, viens no nelaimīgajiem, kam liktenis ņēmis acu gaismu, pasniedza retajam viesim paša gatavotu suku. Liels bija darbnīcas neredzīgo igauņu mācekļu pārsteigums, kad sūtnis, iegriezdamies pie viņiem, uzrunāja tos igauniski — kaimiņu tautas neredzīgie noturēja mūsu pārstāvi par savu sūtni.

„Kā bībeles jaunavām bija jātur gatavībā eļļa savām spuldzēm, tā mums jātur gatavībā eļļa mūsu nākotnes gaismai — mūsu vienprātība," ieradies vietējās ģimnazijas krāšņi uzpostajās telpās, sacīja sūtnis. Viņa uzrunai sekoja Lietuvas un Igaunijas sūtņu apsveikumi un trīs nacionālās himnas. Atstājot ģimnazijas zāli, sūtnis pēkšņi apstājās. „Ak tu tas esi!" viņš izsaucās, pagriezies pret kādu tikpat „dīpiska" izskata vīru, kādi esam visi. Izrādījās, ka tas ir Alfreds Tilts no Ipiķiem — sūtņa dzimtā pagasta, un ka garie svešniecības gadi nav spējuši sūtņa atmiņā izdzēst tuvo ļaužu tēlus. Ģimnazijas koris diriģenta Šturma vadībā noskandināja dažas dziesmas, un sūtnis sirsnīgiem vārdiem uzrunāja jaunatni.

Apskatījis nometni, sūtnis Zariņš devās tālāk uz Lībeku, kur viņu sagaidīja DPACSa komandieris pl. Skots un latviešu pārstāvji, bet visuzticīgāk un sirsnīgāk viesi apsveica skolu jaunatne triju Baltijas valstu karogu pavēnī, trīs gadu vecajai Martai Čakstiņai pasniedzot sūtnim ziedus. Patiesi aizkustināts, sirmais diplomāts noliecās un noskūpstīja mazās latvietes gaišo pierīti.

Nometnes apskatē sūtni pavadīja komandants Elvigs un komitejas priekšniece Leja. Nonācis aktu zālē, sūtnis Zariņš varēja pasacīt klātesošajiem to, ko viņam nācies dzirdēt apciemojuma laikā: „Daudzi saka, ka es esot optimists. Jā, es patiesi tāds esmu un palikšu. Vēl jo vairāk tādēļ, ka pašreiz svaru kausos ir ne tikai vairs Baltijas valstu, bet visas civilizētās pasaules liktenis. Es ticu, ka tas pašķirs mūsu ceļus atpakaļ uz mājām!"

Apmeklējot pēc tam pamatskolu, sūtni apsveica bērnu runaskoris, noskandējot Kārļa Ulmaņa vārdus: „Sarkanbaltsarkanais karogs". Pēc bērnudārza apskates, iegriežoties invalīdu darbnīcā un uzrunājot tās mācekļus, sūtnis atcerējās kādu epizodu no savas dzīves: reiz maza meitiņa lūgusi viņam kādu nieku naudas — konfektēm, domājis sūtnis. Bet nē, meitiņa nopirkusi un uzdāvājusi viņam aproču pogas, kas laika gaitā gan pazudušas. „Tagad man tādas atkal ir!" sacīja sūtnis, ar prieku aplūkojot invalīdu dāvanu — skaisti izstrādātas sudraba aproču pogas.

Iegriežoties YMCAs organizētajā daiļamatniecības darbu skatē, sūtnis aprunājās ar gleznotāju Jūliju Jēgeru, pieskardamies arī latviešu gleznotāju izstādei Londonā, kuras sarīkošana paredzēta šī gada Ziemsvētkos. Pēc tam sūtnis devās uz skautu mītni, kur visu Vācijā esošo latviešu skautu vārdā skautu priekšnieks A. Raiskums deva sūtnim solījumu vienmēr stāvēt modriem par Latviju, neatkarīgi no tā, kur jaunie latvieši arī atrastos. Gaidu priekšniece Laufere latviešu gaidu vārdā pasniedza sūtnim tautisku pūra lādīti. Tad prominentais viesis devās uz baznīcu, kurā notiek igauņu dievkalpojumi, bet altāri rotā Jūlija Jēgera glezna, it kā apliecinādama abu kaimiņtautu likteņu saistību. Sūtnis nometās ceļos un brīdi kavējās Dieva priekšā; pavadoņi noliektām galvām pievienojās viņa lūgšanai.

Turpinot Lībekas apciemojumu, sūtnis no mazās Birutas Apīnes saņēma skaistu pašas plūktu pureņu pušķi, bet tautskolas priekšnieks Seps nodeva skolnieku sveicienus.

(Beigas 3. lapp.)

IZCILA DĀVANA SŪTNIM K. ZARIŅAM

GRIEZNES, KAS PAVADĪJUŠAS TRIMDĀ KĀRLI ULMANI, ATRADUŠAS CEĻU UZ VĀCIJU

Sūtnim K. Zariņam viesojoties Oldenburgā, latvietis R. Rapa pasniedza viņam izcili retu un nozīmīgu dāvanu. Tās bija grieznes, ārēji gluži ikdienišķs priekšmets, ja vien tajās nebūtu iegravēts teksts: „Krustpils — Jēkabpils tilta atklāšana 1936. g. 16.11."

Kā izdevies noskaidrot, Kārlis Ulmanis, pēc boļševiku iebrukuma Latvijā būdams spiests doties trimdā uz Padomju Savienību, bija paņēmis šīs grieznes līdzi kā atgādinājumu par Latvijas jaunuzbūves darbu. Kaŗa laikā, vācu armijas vienībām ielaužoties Vorošilovskā, kāds vācu virsnieks tās atradis turienes cietumā un nojauzdams, ka darīšana ar retu piemiņas lietu, nosūtījis tās saviem piederīgajiem, kas tanī laikā dzīvojuši Oldenburgas apkārtnē. Sirdsapzinīgi ļaudis būdami, tie reto priekšmetu nodevuši Oldenburgas latviešiem, no kuŗu rokām tagad vēsturiskās grieznes nonākušas sūtņa K. Zariņa glabāšanā.

Latvijas valdības ārkārtējais pilnvarotais sūtnis K. Zariņš (vidū) ar Lietuvas sūtni Baluti (pa kreisi) un Igaunijas sūtni Tormu savā apmeklējuma braucienā pa Vāciju ieradās Baltijas universitātē Pinebergā

Daudzu tautiešu skati vēroja sirmo latviešu valstsvīru sūtni K. Zariņu (pie galda pirmais no kreisās) noklausoties Baltijas universitātes prezidenta prof. Stonkas uzrunu A. Upīša uzņēmumi

Maskavas ārzemju diplomāti

PAREDZ DRĪZU STAĻINA NĀVI

MOLOTOVS, VIŠINSKIS UN BERIJA NĀKŠOT STAĻINA VIETĀ

Staļina nāve iespējama jau nākamos mēnešos. Katrā ziņā viņa veselības stāvoklis tiktāl pasliktinājies, ka viņš nespēj strādāt vairs tekošo valsts darbu un nodevis to saviem uzticamākajiem palīgiem. Tie ir Molotovs, Višinskis un Berija. Molotovam uzticēta visa iekšējo lietu kārtošana lielā mērogā, raugoties, lai tiktu saturēta kopā sociālistisko valstu ūnija un saskaņota valsts aizsardzība ar saimniecības uzbūvi un iedzīvotāju minimālajām dzīves prasībām. Ārpolitikas veidošanā nodota Višinskim, kas rīkojoties pēc paša Staļina noteiktā jaunā kursa — aiz taktiskiem mērķiem meklēt saprašanos ar rietumiem. Berija paliekot līdzšinējo MVD kompetenču robežās, bet Staļins tam pieteicis „rīkoties ar saprātu". Kremlī kopš mēnešiem jau valdot nospiests garastāvoklis. Staļins gandrīz pastāvīgi atrodoties Sočos. Viņu sarīkojumos aizstājot zināmie dubultnieki. Politbirojā nemitoties valodas, kas notiks, ja Staļins mirs un viņa vietā nāks pieminētais triumvirāts.

Šādu sensācionālu informāciju sniedz Kanadas CBC raidstaciju UN pārstāvis no Ņujorkas. Viņš vairākas nedēļas mēģinājis pa visiem iespējamiem ceļiem izsekot Džesupa un Maļika sarunām, lai izzinātu, kādi iemesli spieduši krievus tik strauji mainīt kursu un piekāpties Berlīnes blokādes jautājumā. CBC korespondents nevien intervējis Vašingtonas ASV ārlietu ministrijas Padomju Savienības speciālistus, bet ļoti sīki iztaujājis visus žurnālistus, kas lielā skaitā no visas pasaules sapulcējušies UN sesijā. Arī pazīstamā amerikāņu žurnāliste Dorotija Tompsone, kuŗai pieejami labi avoti, izteikusies, ka viņa gaida drīzu Staļina nāvi un ir cieši pārliecināta, ka kaŗa nebūs.

CBC korespondents tuvāk apraksta Padomju Savienības ārpolitikas maiņu. Tā iezīmējusies jau pirms 1948. g. Ziemsvētkiem, kad Staļinam uznākusi smaga sirdslēkme. Viņu bez gluži fiziskām ciešanām drūmu padarījusi apziņa, ka viņam vairs nepietiek spēka un izturības, lai ļoti bīstamajos ūdeņos iebraukušo Padomju Savienības kuģi izvadītu tā, kā viņš to bijis iecerējis Teheranas un Jaltas konferenču laikā. Toreiz Ruzvelta mīkstā izturēšanās un ASV prezidenta illuzijas devušas Josifam Visarionovičam pārliecību, ka viņa mērķis — komūnisma uzvara visā pasaulē — ir vairs tikai dažu gadu jautājums.

Viņš bija pārliecināts, ka asa, ātra un noteikta rīcība tam palīdzēs atspiest ASV no Eiropas un pēc tam divi gadu laikā iekaŗot visu Āziju. Tāpēc notikusi Čechoslovakijas okupēšana, ofensīva Ķīnā un sākusies Berlīnes blokāde. Lai gan pagājušā pavasarī lielākā daļa politbiroja locekļu prasījuši sabiedroto okupācijas kaŗaspēka padzīšanu no Vācijas ar varu un revolūcijas Itālijā un Francijā, Staļins šīm prasībām uz Višinska brīdinājuma pamata neesot piekritis. Ždanovs, kas atradies kaŗa piekritēju priekšgalā, ar dažādiem manevriem novedis Berlīnes krizi bez Staļina piekrišanas tiktāļu, ka, tikai pateicoties amerikāņu aukstasinībai, pag. gada vasaras sākumā nav izcēlies kaŗš. Pēc šīs slepenās kaŗa kūdīšanas plāna atklāšanas, ko veicis Berija, Ždanovs noindēts. Sācies nogaidīšanas periods, lai redzētu, cik tālu rietumnieki gatavi nepanesamajā aukstajā kaŗā slēgt kompromisus un pamest Eiropu. Tāpēc vēl Parīzes UN sesijas laikā pagājušā rudenī Višinskim pavēlēts būt nepiekāpīgam. Tad ziemas pirmie mēneši nesuši Staļinam vienu nepatīkamu pārsteigumu pēc otra. Berlīnes gaisa tilts izrādījies negaidīti iedarbīgs, Rietumeiropas ūnijas izveidošana gājusi veiksmīgi uz priekšu, streiki Francijā un Itālijā sabrukuši, Tito atšķēlies no kominforma. Sacelšanās un sazvērestības visās satelītvalstīs padarījušas Kremli nervozu. Bijis skaidri jaušams, ka rietumi nežēlo nedz naudu, nedz pūles, lai radītu viņpus dzelzs aizkara nemierus un bīstamu noskaņojumu. Visvairāk Staļinu uztraukušas augstu padomju virsnieku dezertēšanas, starp citu, par Tokājeva aizbēgšanu vesela nodaļa Austrumvācijas okupācijas štābos notiesāta uz 35 gadiem spaidu darbos. Berija devies vairākos in-

(Beigas 3. lpp.)

Atkāpjas ģen. Klejs

Trešdien Vašingtonā oficiāli paziņots, ka mēneša laikā savu līdzšinējo amatu atstāj amerikāņu militārais gubernātors Vācijā ģenerālis Klejs. Viņa pēcnieka vārdu paziņos jau vistuvākajā nākotnē. Ģenerālis Klejs atstāj savu amatu pēc paša vēlēšanās. Viņš vēlējies demisionēt jau agrāk, bet pēc prezidenta Trumena lūguma turpināja pildīt svarīgo pienākumu Vācijā. Informētas aprindas izsakās, ka Kleja pēcnieks varētu būt viņa vietnieks ģenerālis Heijs vai vācu nodaļas vadītājs ASV ārlietu ministrijā vēstnieks Merfijs, kas gan amatā varētu stāties ne ātrāk kā pēc Rietumvācijas valdības nodibināšanas. Tādā gadījumā viņš būtu amerikāņu augstais komisārs.

IRO darbību tomēr paredzēts pagarināt

Pēdējā nesen notikušajā IRO kopsapulcē ģenerāldirektors Taks izteicās, ka, acīm redzot, nebūs iespējams izbeigt IRO darbību līdz paredzētajam termiņam — 1950. g. 30. jūnijam. Viņš tāpēc griezās pie 16 valstu pārstāvju padomes ar ierosinājumu pagarināt IRO darbību, īpaši ieilgstošās izceļošanas akcijas dēļ, vēl par vienu gadu. Tikai nedaudz delegātu tūliņ varēja dot savas atsauksmes, kamēr viss lielais vairums paziņoja, ka vispirms no savām valdībām uzzinās to viedokli. Kopsapulce vienojās par pagaidu priekšlikumu — sasaukt jaunu ārkārtējo sesiju ap 22. jūniju, kurā šo jautājumu izlems galīgi.

Ģenerāldirektors Taks kopsapulcē vēl ziņoja, ka DP izceļotāju skaits tuvākajos mēnešos sasniegs 30.000 personu mēnesī, bet nometnēs vēl joprojām atrodas 523.859 pārvietotās personas. IRO katru mēnesi piešķir caurmērā 20.000 personām DP statusu un 8000 no šī skaita uzņem nometnēs, bet pārējie 12.000 saņem vienīgi izceļošanas tiesības. Kopsapulce pieņēma arī IRO budžetu nākamajam darbības gadam, kas ir par 9.643.652 dolariem mazāks nekā iepriekšējā gadā; tā kopsumma ir 145.432.118 dolaru. Bez tam 1 miljons dolaru paredzēts eventuāliem sagatavošanas darbiem, kas veicami, lai kaut cik nodrošinātu to DP stāvokli, kas slimības, vecuma vai citu iemeslu dēļ nekur nevarēs izceļot.

Kopsapulce uzklausīja arī ziņojumu par pārsūdzību komisijas darbību, šī autonomā iestāde līdz šim izšķīrusi pavisam 6840 gadījumu, bet vēl atlikušas 5108 neizšķirtas pārsūdzības.

Maskava pārgrupē kaŗaspēku Baltijas valstīs

Varšavas radio ziņo, ka Padomju Savienības „rietumu speciālo vienību" komandieris maršals Konstantīns Rokosovskis savu galveno mītni no Karalaučiem pārcēlis uz Lignicu. Tas noticis tāpēc, ka „pēdējā laikā pārgrupētas sarkanarmijas vienības Padomju Savienības pierobežā un ieņemtajos apgabalos". Varšavas radio tālāk norāda, ka arī Vācijā stacionētais padomju kaŗaspēks tagad pakļauts maršalam Rokosovskim. Sokolovska laikā šīs vienības bija padotas tieši kaŗa ministrijai Maskavā. Poļu radio komentātors Kovaļskis, kas publicējis jūsmīgu rakstu sakarā ar maršala Rokosovska ierašanos Polijā, norāda, ka poļu tauta viņam parādā pateicību ne vien par atbrīvošanu no vācu jūga, bet saskata padomju maršalā arī savu aizstāvi pret „katru iebrucēju no rietumiem".

Ārzemju militārie lietpratēji norāda, ka pēdējā laikā pārmaiņas izskaidrojamas ar vispārējo sarkanarmijas pārgrupēšanu rietumos, kas sākās jau martā, kad Rokosovskis savu galveno mītni pārcēla no Minskas uz Karalaučiem. Pēc padomju informācijas, pašreiz notiek sarkanarmijas pārgrupēšana arī Latvijā, Lietuvā un Igaunijā. Ļeņingradas radio ziņo, ka 1. maijā Kronštates līcī un pie Pillavas sāksies kombinēti armijas, flotes un aviācijas manevri.

ASV nedomā par jauniem reģionāliem paktiem

Lai gan Ņujorkā notiek sarunas Padomju Savienības un ASV starpā, amerikāņu valdība mērķtiecīgi turpina agrāk pasākto darbu un nedomā atteikties no savas līdzšinējās politikas. Senāta ārlietu komisijā jau sākušās debates par ieroču sūtījumiem Atlantika pakta signatārvalstīm, kas prasīs apmēram 1,4 miljardus dolaru. Ārlietu ministrs Ečesons paskaidroja, ka Eiropā joprojām valda nedrošība, ko rada Padomju Savienības izturēšanās. Demokratijas jau vairākkārt piedzīvojušas, ka UN principus ciniski pārkāpj Maskava un tās satelīti. Ečesons tālāk norādīja, ka Savienotās Valstis nedomā parakstīt tālākus reģionālus paktus. Vāciju pagaidām nepieaicinās Atlantika paktā, jo tas jau tagad sargā šo svarīgo Eiropas territoriju. Bet tas nenozīmē, ka Vācijai nākotnē nebūtu cerību iestāties šai drošības sistēmā.

Amerikāņu laikrakstu izdevējiem Dīns Ečesons norādīja, ka Savienotās Valstis neatkāpsies no sava nodoma dibināt Rietumvācijas valdību. Gadījumā, ja notiks četru ārlietu ministru konference, ASV darīs visu, lai atrisinātu sarežģītās starptautiskās problēmas. Vašingtona joprojām nav atmetusi cerības par vienotu Vāciju.

Ātru Atlantika pakta ratificēšanu senāta ārlietu komisijā prasīja ASV aizsardzības ministrs Džonsens, tai pašā laikā uzsveŗot, ka steidzami jāizšķiras arī par ieroču sūtījumiem. Rietumeiropas ģenerālštāba priekšnieks feldmaršals Montgomerijs kādā runā Londonā norādīja, ka visdrīzākā laikā nepieciešami pilnīgi saskaņot aizsardzības plānus. Īpaša vērība, pēc feldmaršala domām, jāveltī mobilizācijai, jo neviena Eiropas valsts miera laikā nevar ilgstoši uzturēt lielas armijas.

LATVIJA

LATVIAN NEWSPAPER

Nr. 47 (271) 1949. g. 30. aprilī

Ar autora parakstu vai iniciāļiem parakstītajos rakstos izteiktās domas nav katrā ziņā redakcijas domas.

NEPIECIEŠAMA LATVIJAS VĒSTURE ANGĻU VALODĀ

LCK INFORMĀCIJAS NOZARES UZSAUKUMS

Latvieši visos kontinentos, — mēs esam senas kultūras mantinieki, kas pēdējā pasaules vētrā izkaisīti citu tautu un civilizāciju vidū. Pienākums pret savu tautu un tās asiņainām cīņām pagatnē un svešatnes kārdinājumu nesamaitāts latviskais gars, kas prot atšķirt mūžīgās vērtības no pārejošām, dos mums gara spēku turēties kopā un turpināt cīņu par mūsu tiesībām uz savu suverēno valsti šinī trakajā laikā, kad , aukstasinīgi tiek iznīcinātas veselas tautas. Lai mūsu specifiskais svars nebūtu par mazu, ir jārāda pasaules brīvajām tautām ne vien, kas esam pašlaik, bet arī mūsu tautas vēsturiskā loma gadu tūkstošos Eiropas civilizācijas sargpostenī pie Baltijas jūras. Tāpēc Latvijas vēstures izdošana angliski ir neatliekams nacionāls uzdevums.

Profesora A. Spekkes darbs ir ilgu studiju gadu rezultāts, kurā daudzos gadījumos pirmo reizi celti gaismā mūsu pagātnes vēsturiskie materiāli no Vatikāna slepenā archīva un citiem avotiem. Pirmo reizi tie skatīti latviešu vēsturnieka acīm un no latviešu tautas viedokļa un, rādīti kopsakarā ar visas Eiropas vēsturi, apgāž sveštautiešu vēsturnieku radīto melu, nicināšanas un noklusēšanas mūri. Šī ar dziļu pietāti pret savu tautu sarakstītā grāmata nav sauss faktu savirknējums, bet izcils stila darbs vēsturiskajā literātūrā kur milzīgais iestrādātais materiāls sniegts mākslinieciski pievilcīgā un viegli uztveramā formā. Tam ir jānonāk lielajās pasaules grāmatu krātuvēs, kurās līdz šim par latviešu tautu vai nu nav atrodams gluži nekas, vai arī tikai naidīgo tautu un neobjektīvu vēsturnieku darbi, kas vilto ne vien mūsu seno, bet pat jaunāko vēsturi un tendenciozi aplūko notikumus Austrumeiropā vienīgi no lielo kaimiņu viedokļa, mūs pašus nostādot gandrīz vai par mežoņiem, kas nav vēl izauguši un nobrieduši savai nacionālai patstāvībai un valstij. Tāpat šim darbam ir jānonāk ikkatras zemes vadītāju personu izlases — zinātnieku, kultūras darbinieku, valstsvīru rokās, jo viņi būs tie, kas noteiks savu tautu sabiedrisko domu un nostāju mūsu lietā mums izšķirīgā brīdī. Te nepietiek ne ar žurnālistiskām kompilācijām, ne ar brošūrām, bet ir nepieciešams nopietns zinātnisks izdevums. Lai darbs varētu sākt pildīt savu misiju, tam vispirms jāiznāk, un jāiznāk tagad un pienācīgā techniskā apdarē, lai tas nepazustu angļu valodā iznākošo grāmatu plūdos.

Izdevējam nav iespējams griezties pie katras organizācijas atsevišķi, tāpat viņš iespiešanai vajadzīgos līdzekļus nevar izdot dārgai reklāmai dienas presē. Bet publikācijai vajadzīgā milzu summa ir jāsavāc, un tas iespējams tikai subskripciju veidā. Tikai tādā gadījumā, ja visas daudzās latviešu organizācijas bez novirzienu izšķirības — sabiedriskās, kultūrālās, politiskās, reliģiskās, profesionālās, jaunatnes, sporta utt. resp. to vadītājas personas spēs novērtēt un izpratīs Latvijas Vēstures angļu izdevuma vajadzību un neaprobežosies ar deklarātīviem lēmumiem vien, bet patiesi arī gribēs aktīvi veicināt grāmatas tapšanu, — tikai tādā gadījumā izdosies savākt nepieciešamos 800 parakstus un svarīgais darbs tiks veikts.

Tāpēc LCK lūdz visas latviešu trimdas organizācijas un draudzes, tāpat ikvienu iniciātivas spējīgu tautieti katrā vietā, kur dzīvo vairāki latvieši, uzņemties subskribentu vākšanu. Ja kāda persona vai organizācija izteiktu vēlēšanos atbalstīt izdevumu ar ziedojumiem, tie nosūtāmi latviešu organizācijām vai pārstāvībām, kas lūgtas kvitēt saņemtos ziedojumus presē. Par saziedoto naudu grāmatas nodos Latvijas sūtniecībām un nacionāliem fondiem, kas tās izlietos Latvijas propagandai starptautiskās konferencēs un līdzīgos gadījumos.

Apzinādamās kā uzdevuma svarīgumu, tā arī vēl gaidāmās grūtības, LCK griežas pie visas mūsu tautas un pie latviešu karavīriem — raktuvēs un fabrikās, mežcirsmās un farmu tīrumos Anglijā, Austrālijā, Kanādā vai arī kādā citā pasaules malā, — atbalstīt grāmatas iznākšanu ziedojumu veidā vai parakstoties. Prof. Dr. Arnolda Spekkes grāmata „History of Latvia" iznāks, ja pieteiksies vismaz 800 subskribentu.

SŪTNIS JŪLIJS FELDMANIS IERADIES LONDONĀ

Kārtojot dažas formālitātes, Londonā ieradies jaunais Latvijas sūtniecības vadītājs Vašingtonā sūtnis Jūlijs Feldmanis. Sarunā ar „Londonas Avīzes" līdzstrādnieku viņš izteicās: „Skaļas un plašas deklarācijas nav nozīmīgas, bet daudz svarīgāks ir darbs, ko diendienā darām."

Sūtnis uzsvēra, ka pašreiz visa vērība pievēršama ne atsevišķu personu un nogrupējumu pretenzijām, bet tiem nozīmīgajiem faktoriem, kas mums starptautiskajā laukā vēl palikuši, un tie ir — sūtņa K. Zariņa pilnvaras, viņa stāvoklis un tā atzīšana no angļu un amerikāņu puses. Pieskaroties latviešu karavīru jautājumam, jaunais sūtniecības vadītājs piezīmēja, ka viņa ierosinājums revidēt IRO projektu pēc kura visus baltiešu karavīrus atzītu par tādiem, kas brīvprātīgi cīnījušies Vācijas pusē, nācis īstā laikā, jo IRO ģenerālpadomei bijis nodoms vēl vairāk paplašināt skrīningus, lai atbrīvotos no lielā bēgļu skaita. Kā zināms, tagad karavīrus uzskata par bona fide bēgļiem un skrīningu iestādēm pašām jāpierāda pretējais.

Sarunas nobeigumā sūtnis J. Feldmanis uzsvēra, pa pamest Eiropu nav ieteicams, bet jāpalūkojas pēc darba izredzēm Francijā. Jaunais latviešu lietvedis ASV šinīs dienās atkal atgriežas Ženēvā, lai no turienes maija sākumā dotos uz savu jauno darba vietu Vašingtonā.

Aizšautie vanagi cilā spārnus

SŪTŅA K. ZARIŅA APMEKLĒJUMS INVALIDU SAIMEI DOD JAUNU TICĪBU DZĪVEI

Viegli iedomāties, ar kādu satraukumu, prieku un pagodinājumu latviešu, igauņu un lietuviešu invalidu saime Bedburgas pārskološanas centrā gaidīja trīs sūtņu ierašanos un kādu darba spraigumu tā viņiem deva. Aizšautie vanagi atkal cilā spārnus. Ticība nākotnei Bedburgas saimē gan nekad nebija zudusi, bet sūtņa K. Zariņa vārdi — centieties un mācieties paši un esiet droši, — par jums domā, jūs nekad neaizmirsīs — deva jaunu sparu panest kara brūču sekas.

Bedburga ir maza slimnīcu pilsētiņa. Pirmā pavasara plaukuma milzīgā parkā stāv 60 lielas savrupceltnes. Vairākas nodotas invalidu rīcībā. Pārskološanas centru vada igauniete I. Soodla, kas angļu joslā daudz darījusi bijušo karavīru atbrīvošanā un invalidu arodapmācību noorganizēšanā. Daudzo darbnīcu techniskais vadītājs V. Häzners ir latviešu grupas dvēsele. Pašreiz jaunu prasmi piemērotos arodos apgūst 120 latviešu, 70 igauņu un 10 lietuviešu invalidu. No baltiešu pārskološanas centra Bedburgā pēc militārās pārvaldes rīkojuma sāk veidot starptautisku pasākumu un no pārējām DP tautībām jau uzņemti ap 100 invalidu.

Arodapmācības notiek 11 dažādu arodu darbnīcās 8 latviešu un 5 igauņu meistaru vadībā. Atkarībā no darba spēju zaudējuma, invalidi izvēlas piemērotu arodu un mācās 12 mēnešus. Pašreiz darbnīcās strādā 162, bet paredzēti paplašinājumi, un pārskoloties varēs 350 invalidu. Kopmītnēs valda spodrība un kārtība. Invalidi dzīvo ērtākos apstākļos nekā daudzās nometnēs. 24 stundas karsts un auksts ūdens, atpūtas telpas ar dažādām spēlēm un galda tenisa ierīcēm, plašs parks pastaigām, moderna ambulance utt. Uzturs pēc slimnīcu devām. Katru dienu ir 6 praktiska darba stundas un 1 angļu valodas stunda. Slimnīcā invalidi saņem speciālu ārstēšanu Dr. G. Prīmaņa virsuzraudzībā. Speciālas masāžas, vingrošana amputētiem, ūdens dziedniecība, moderni iekārtots zobārstniecības kabinets, ar vārdu sakot — gādāts par visu. Vaļas brīžos var iegriesties arī uz kausu alus pie viena no trim Bedburgas vācu viesnīcniekiem.

Invalidi ir naski arī uz dejošanu, pat tie, kam karš atņēmis abas kājas — jaunība prasa savu. Amputētie uz ambulanci staigāšanas vingrinājumu stundām bijuši jāved gandrīz varītēm. Bet tad māsiņas iedomājušās, ka dejošana patiesībā arī ir staigāšana, un rīkoti „deju kursi". Un „kursantu" nekad nav trūcis. Sestdienu deju vakaros lielajā sarīkojumu zālē Bedburgas un Klēves vācu meičas lauztin laužas. Notiek arī volejbola sacīkstes, šacha turnīri, teātŗa izrādes, dziesmu vakari. Tā ir Bedburgas saulainākā daļa, kurā tie, kas cietuši visvairāk, cenšas aizmirst kaŗa rētas.

Latvieši, igauņi un lietuvieši dzīvo zem viena jumta. Rodas jautājums — kā ir ar saticību? Ugunīs rūdītiem vīriem taču allaž ir asa valoda un ātra izrīcība. Te nu vislabāko noskaidrojumu deva sūtnis K. Zariņš, kopīgā tējas vakarā runājot par Baltijas tautu sadarbību: „Latvieši, lietuvieši un igauņi nedzīvo modernā laulībā, kas drīz izirst. Mēs nešķirsimies nekad. Nav mīļa dzīvošana, ja kādreiz nepaķīvējas."

Savas nākotnes veidošanā invalidi strādā ar lielu nopietnību. P. Antonovam amputētas abas kājas, arī viņa brālis Gregors ir invalids. Abi mācās par kurpniekiem. „Viens taisīs virsas, otrs sitīs pazoles, gan jau maizi nopelnīsim,' optimistiski sprież Latgales zēns.

Līdzīgi domā arī daiļamatnieks bez abām roku delnām, virpotāji ar vienu roku un citi; visi viņi dienu dienā cītīgi vingrinās un mācās, lai vēlāk paši sev nopelnītu maizi. Latviešu invalidu saimes vienprātīgo domu izteica V. Häzners, apsveicot sūtni K. Zariņu — ar savu darbu mēs celsim sev nākotni, strādāsim par godu sev un savai tautai un, ja būs pienācis laiks, iesim arī vēl cīņā par savu valsti ar ieročiem rokā.

H. M.

Pastiprināti meklē darba iespējas DP zinātniekiem

SARUNA AR LUTERĀŅU PASAULES FEDERĀCIJAS PĀRSTĀVI DR. HONGU

Vairāk nekā 150 zinātnieku ieradušies luterāņu pasaules federācijas speciālās zinātnieku pārbaudes komisijas sēdēs, kas notika Minchenē, Geislingenā, Eslingenā, Bad Kisingenā un Frankfurtē, lai eventuāli ar luterāņu organizācijas palīdzību gūtu iespējas izceļot un strādāt savā augsti kvalificētā, bet šauri speciālajā darbā. Pēc tam, kad beigusies zinātnieku iztaujāšana un reģistrēšana amerikāņu joslā, tā pati komisija 10. maijā sāks darbu angļu joslā.

Komisija, kurā luterāņu pasaules federācijas pārstāvja Dr. Honga vadībā darbojas latviešu prof. Dr. T. Celms, igauņu jurists Dr. A. Ains un lietuviešu matēmatiķis Dr. O. Stanaitis, ar līdzšinējo darbu un pārbaužu rezultātiem vispār ir apmierināta.

Dr. Hongs pēc komisijas darba nobeigšanas Bad Kisingenā sarunā ar „Latvijas" pārstāvi izteicās, ka luterāņu pasaules federācija jau sen atzinusi nepieciešamību rast sakarus starp augsti kvalificētajiem spēkiem DP vidū un šauri speciālizētajām mācības iestādēm, kas vienīgās varētu viņu patiesās spējas un zināšanas izmantot.

Palīdzību šiem speciālistiem luterāņu pasaules federācija Dr. Honga ierosmē sākusi jau vairāk nekā pirms gada, kad sāka vākt ziņas par DP zinātniekiem, lai izdotu par tiem brošūru. Pirmajā brošūrā, kas iznāca īsu laiku pirms jaunā ASV imigrācijas likuma pieņemšanas, minēti 250 šādu zinātnieku vārdi.

Starplaikā daži zinātnieki jau aizbraukuši, pa lielākai daļai tikai tādi, par kuriem aizrunājuši personīgi draugi vai kas izceļojuši par laukstrādniekiem, sētniekiem vai taml.

Raksturīga atbilde daudziem zinātniekiem, kas rakstījuši vēstules aizjūras augstskolām, ir bijusi tā, ka augstskolas vadība apbrīno šo zinātnieku stāžu un zināšanas, bet varētu tos pieņemt darbā tikai pēc personīgas sarunas par svarīgiem jautājumiem. Tā kā DP nav iespējams aizbraukt uz ASV personīgām sarunām, luterāņu pasaules federācija grib mēģināt uzņemties starpnieka lomu šajs nepieciešamajās sarunās.

Dr. Hongs izteica cerības, ka darbs sekmēsies, lai gan pagaidām uzskatāms par tikko ievadītu. Zinātnieki nedrīkstētu lolot pārlieku lielas cerības, lai nepieviltos.

Kad nobeigsies pašreizējais komisijas darbs amerikāņu un angļu joslā, luterāņu pasaules federācija publicēs jaunus papildu sarakstus ar ziņām par DP zinātniekiem un viņu kvalifikācijām, kā arī mēģinās uzņemt tiešus sakarus ar 25—30 luterāņu kolledžām ASV un Kanadā. Ir cerības dažos gadījumos palīdzēt zinātniekiem atrast darbu arī citos kontinentos, lai gan tur vispārējo ieceļošanas noteikumu dēļ grūtības ir lielākas.

„Pēc tam, kad esat redzējuši visus šos cilvēkus, gribas braukt uz ASV un dibināt augstskolu kaut vai tamdēļ vien, lai varētu šos izcilos vīrus nodarbināt," iesaucās Dr. Hongs pēc jautājuma, vai komisijas darbā izdevies satikties ar tiešām izcilien spēkiem. Viņš pieminēja latviešu mākslas profesorus Kugu un Annusu, ko saticis Eslingenā, un piebilda: „Taisni sirds sāp, iedomājoties, kāda izšķērdība ir nenodarbināt šos spēkavīrus viņu speciālitātē tikai tamdēļ, ka tiem nejauši nav draugu, kas par tiem aizrunātu."

Dr. Hongs sarunā vēl paskaidroja, ka pats drīzumā atgriezīsies ASV, lai atsāktu darbu Sv. Olafa kolledžā Minesotas štata Nortfildā, kur viņš agrāk bijis mācības spēks. Izceļošanas iespēju sagādāšanu zinātniekiem viņš turpināšot arī tur.

Vēl luterāņu pasaules federācijas pārstāvis piebilda, ka to vidū, kam jau izdevies darba iespējas sagādāt, ir vairāki latvieši. Pats pirmais ir bijis prof. Dr. J. Prīmanis, kas tagad ir mācības spēks Pitsburgas universitātē. Labas iespējas radītas arī matēmatikas profesoram Kaufmanim un dziedonim Priedniekam-Kavaram, kas ar sekmēm mācot dziedāšanu Gustava Ādolfa kolledžā Minesotā un nesen saistījies arī ar turienes simfonisko orķestri.

Iztaujāšanas komisijas loceklis prof. Dr. T. Celms izteicās, ka lielākais vairums no tiem zinātniekiem, kas tagad ieradušies komisijas sēdēs, bijuši latvieši. Ja daļa pazīstamo latviešu zinātnieku, kas dzīvo amerikāņu joslā, to neesot darījuši, tad tas, acīm redzot, izskaidrojams ar to, ka viņi nav iemācījušies angļu valodu.

Uz kurieni pārcelsies DP gleznu izstāde no Hāgas

DP gleznu izstāde Hāgā beigusies, ziņo A. Prande, bet to uz Beļģiju nevarēs pārcelt telpu trūkuma dēļ. Šais dienās izšķirsies, vai šo Eiropas DP mākslinieku darbu klāstu varēs pārcelt uz Šveici. Gadījumā, ja arī tas nebūs iespējams, jūnijā paredzēta izstādes atklāšana Parīzē.

Pateicība grāmatu ziedotājiem

Izsaku sirsnīgu pateicību tautiešiem, kas ziedojuši LNP bibliotēku fondam:

Ansbachas latv. kom. — 116 grām. un žurn.; M. Grīns Valkas nom. — 1 grām. un 19 žurn.; Ebenveileras latv. kom. — 136 grām.; P. Ķiploks Antverpas nom. — 28 grām. un žurn.; R. Čaks Pfullingenā — 40 grām. un žurn.; Fuldas latv. kom. — 792 grām. un žurn.; Vircburgas Centrālās nom. latv. kom. — 2480 grām. un žurn.; K. Krūklītis Veidenē — 70 grām.; Giftenes nom. latv. kom. — 51 grām. un žurn.

Ar saviem vērtīgajiem ziedojumiem tautieši palīdz veidot svētīgu kultūras darbu trimdā, par ko sirsnīgs paldies! Turpmākos ziedojumus lūdzu adresēt: LCK kancelejas priekšniekam J. Venneram, (13a) Nürnberg 2, Lettenlager „Valka".

J. Celms,
LNP prezidija priekšsēdis

Nometņu dzīve

FLENSBURGĀ Antverpas nometnes padomē, piedaloties 90 proc. vēlētāju, ievēlēts priekšsēdis A. Blanķers, kas ir padomes loceklis jau kopš nometnes dibināšanas, P. Driagals, A. Teriņš, inž. Krūmiņš, E. Vītoliņš un agr. Ruģēns, kā arī viena lietuviešu pārstāve.

BAD MINDERAS sanatorijas latviešu slimnieki izsaka sirsnīgu paldies visām organizācijām un ikvienam, kas viņus apdāvinājuši, bet īpaši Sengvardenas un Giftenes nometnēm, kas slimniekus iepriecinājušas vairākkārt.

EITĪNAS nometnes komiteja nodibinājusi pašpalīdzības fondu, lai rastu līdzekļus trūkumā nonākušo tautiešu atbalstam. Fonda līdzekļi sastādās no strādājošo ziedojumiem, atpirkšanās maksas no nometnes norīkojumiem uc. Nometnes dāmu komiteja savukārt uzņēmusies vientuļnieku aprūpēšanu.

IESPĒJA KĻŪT PAR PULKSTEŅTAISĪTĀJU

Aprīļa beigās izbeidzas kurss pulksteņtaisītāju skolā Eslingenā un jaunais sāksies 2. maijā. Kursa ilgums 6 mēneši. Mācību laikā kursanti saņem strādātāju devas un cigaretes. Audzēkņiem, kas nāk no citām nometnēm, iekārtotas kopmītnes. Pieteikšanās un tuvāka informācija pārskološanas centrā Eslingenā, Hindenburga ielā 35. Pēc pieteikšanās centrs izsūta uzņemšanas apliecību pārcelšanās formālitāšu kārtošanai. Beidzamais ierašanās termiņš skolā 15. maijs.

Pārvedot mums naudu pa pastu, neaizmirstiet uz pārveduma talona otrā pusē atzīmēt, par ko Jūs maksājat.

Amerikāņi raksta par Baltijas valstīm

Amerikāņu armijas izdotā „Troop Information and Education" 1 maija numurā ievietots plašāks apcerējums par triju Baltijas valstu likteni kopš vācu krustnešu ordeņa iebrukuma līdz boļševiku okupācijas laikam. Īpaši izcelts šo zemju neatkarības periods, uzsverot saimnieciskos un kultūrālos sasniegumus un garāk pakavējoties pie Baltijas valstu traģēdijas otrā pasaules karā, kā arī sīkāk apcerot boļševiku varmācīgo aneksiju. Izdevuma pēdējās nodaļas veltītas Somijai un tās nozīmei pašreizējā starptautiskajā situācijā.

Latviešu bērni un žēlsirdīgās māsas dodas uz ASV

Pirmie pieaugušie DP, kas saskaņā ar imigrācijas likumu devušies tieši no angļu joslas uz ASV, bija divas latviešu žēlsirdīgās māsas — 30 g. v. Elvīra Gada un 41 g. v. Alīne Klabe. Abas devās pāri okeanam otrā „bāreņu gaisa tilta" lidmašīnā, kas atstāja Hamburgu 21. aprilī, vedot uz jaunu mājvietu 55 bāra bērnus. No tiem 46 ir latvieši, 6 lietuvieši, viens igaunis, viens dienvidslavs un viens nezināmas tautības. 53 no bērniem izraudzīti angļu joslas nometnēs, divi nākuši no franču joslas. 6 bērni jaunāki par 5 gadiem, bet pārējie 5—15 g. v., atskaitot vienu 18 g. v. meiteni.

Bērnus lidmašīnā pavadīja 4 pavadoņi no DP vidus. Divi pavadoņi — laulāts lietuviešu pāris — atgriezīsies Vācijā, bet abas latviešu māsas pēc bērnu nodošanas Nujorkā pašas dosies uz jaunām dzīves vietām ASV — E. Gada uz Melrozes pilsētiņu Masačuzetas štatā, bet Alīna Klabe uz Northemptonu Pensilvānijas štatā.

VĒSTULES REDAKCIJAI

A. L., Kimboltonā

NO ŠĪS SALAS ATGRIEZĪSIES VISVAIRĀK LATVIEŠU

Kādreiz mūsu nometnē saviļņojumu radīja ziņa, ka mēs esot šeit atvesti aiz humāniem iemesliem. Daži gan toreiz protestēja. Viņu tuviniekiem liedzot Anglijā iebraukt un tādēļ paši esot spiesti atgriezties Vācijā. Mēs tādus norājām, — sak', ko nu liels cilvēks pēc mātes vairs ilgosies. Latviešu meitu te nu gan nav daudz, bet anglietes taču ir tik daiļas, tik burvīgi smaida, un vai tad tā liela nelaime, ja pēc kāzām vīram pašam jāmazgā veļa. Veļas pulveri taču visur var dabūt pirkt. Nebūtu daudz ko ievērot arī to slimo latviešu protestus, kurus pret pašu gribu aizsūta atpakaļ uz Vāciju. Viņi varēs tur atpūsties.

Ar interesi lasījām par pikv. Januma iespaidiem Anglijā. Es atļaušos tos vēl papildināt. Ne mūsu, ne kaimiņu nometnēs nav tādu klusu stūrīšu, kur uzrakstīt kaut vai vēstuli. Ir gan plašākas telpas galda tenisam un sarīkojumiem. Guļamtelpās dzīvojam pa 8—10 vīru vienā nodalījumā. Lai gan esam 8 tautību pārstāvji, tomēr labi satiekam un zābakus šķērssienai pāri vis nesviežam. Labums vēl tas, ka ātri dabūnam zināt visu, kas pasaulē notiek. Esam pietiekami turīgi, lai katrā istabā būtu radio aparāts. Kam nepatīk klausīties, var iet ārā pastaigāties. Anglijā cauru gadu ir tik silts. Šo priekšrocību dēļ no mūsu hosteļa saimes tikai 3 ir sajukuši prātā un viens izdarījis pašnāvību (Mežītis no Trikates).

Saslimis strādnieks Anglijā saņem pabalstu 26 šil. nedēļā. Ja slimo mazāk nekā 2 nedēļas, par pirmajām 3 slimības dienām nemaksā. Vienīgi lauksaimniecības hosteļos pēc 3 mēnešu nodzīvošanas slimnieki saņem pilnu algu. Te nu atkal jāsaka, ka latviešus, kā pirmos ieceļotājus un labus strādniekus, līdzīgi vāciešiem, spiež slēgt ar saimniekiem darba līgumus tieši, bez komitejas starpniecības. Reizē ar to viņi zaudē minēto atbalstu no hosteļa resp. komitejas.

„Latvijā" lasītā informācija par lētākām dzelzceļa biļetēm hosteļu strādniekiem var radīt pārpratumus. Kādam retam citos hosteļos bija gan laimējies tās dabūt, bet mūsu atkārtoto pieprasījumu noraidīja, jo tādas biļetes esot paredzētas tikai bērniem vecāku un vīriem sievu apciemošanai.

Mēs priecājamies, ka pikv. Janumam ir patikusi mūsu brašā stāja. Nekas mūs nesalauzīs. Arī lauku darbi nē. Un kad kādreiz pienāks laiks, šaubos, vai no kādas zemes atgriezīsies dzimtenē tik daudz latviešu, kā no šīs salas.

ŠANGHAJAS MIGLĀ ŠĶIND SUDRABA DOLARI

IELENKTĀ PILSĒTA GAIDA KAPITULĀCIJU

Komūnistu operācijas pret Šanghajas pilsētu un Čekiangas provinci risinās ar nemazinātu straujumu. Lielākā Āzijas pilsēta kopš 48 stundām ir dubultā komūnistu ielenkuma lokā. Mao Tse Tunga karaspēks atrodas cieši pie Šanghajas ziemeļu un ziemeļrietumu priekšpilsētām, bet neuzbrūk. Tāpat lieli komūnistu spēki ieņēmuši knaiblēs Jangtsē grīvu līdz pat okeanam. Lielā kauja pie Sučovas beigusies ar komūnistu uzvaru, un tie okupējuši arī svarīgo Vai Tungas mezglu. Tagad ārīva tikai vairs viena dzelzceļa līnija uz Hangčavu.

Pēdējās divi dienās no Šanghajas nebija tikpat kā nekādu ziņu. Nacionālistu karaspēka komandieris, sašutumā par ārzemju korespondentu ziņojumiem, kuros bija atzīmēti komūnistu lielie panākumi, izsauca žurnālistus uz pilsētas komandantūru nopratināšanai un aizliedza tiem radio un pasta lietošanu. Daži korespondenti, kam izdevies izkļūt no Šanghajas uz Kantonu, tagad telegrafē, ka Šanghajas aizstāvēšana izkūpēs tāpat kā Nankingas cīņa „līdz pēdējam vīram". Trešdien esot dezertējis Šanghajas nacionālistu komandieris ģen. Tang En Po. Šanghajas ostā iekrauts kuģos daudz kara materiālu, acīm redzot, evakuēšanai uz Formozu. Maršals Čangkaišeks pēc pilsētas inspekcijas izteicies, ka viņš panākumus cer tikai partizānu karā pret komūnistiem, bet ka tas īsti varēs sākties tikai pēc visas Ķīnas okupēšanas. Čangkaišeks teicis arī runu, kurā uzaicinājis visus nacionālos ķīniešus uz partizānu un pagrīdes darbību. „Cīnieties tāpat, kā jūs cīnījāties pret japāņiem, un vēlākais 3 gadu laikā Ķīna atkal būs brīva," teicis Čangkaišeks.

Šanghajā visu nedēļu lijt. Pilsēta tīta miglā un ugunsgrēku dūmos, jo priekšpilsētās un ostā aizdedzināta vesela rinda noliktavu. Ielās dzirdama sidraba naudas žvadzināšana, jo pēdējās dienās izplatījušās baumas, ka komūnisti apķīlās visus amerikāņu dolarus, kas bija neoficiālā Šanghajas valūta. To tagad cenšas apmainīt pret vecajiem Ķīnas sudraba dolariem, maksājot trīskārtīgu cenu. Šanghajā joprojām atrodas 2050 ASV pilsoņu un ap 300 angļu. Abu rietumvalstu flotes jau trešdien atstāja Šanghajas ostu, baidoties, ka komūnistu karaspēks tās neielaidīs, un devās jūras mutē, kur noenkurojās. Prezidents Trumens devis pavēli Havaju flotes bazei izsūtīt „pietiekami kara kuģu, lai nodrošinātu ASV pilsoņu drošību Šanghajā". Šis rīkojums nācis pēc informācijas saņemšanas, ka Nankingā komūnisti ASV vēstnieku izrāvuši viņa vasarnīcā no gultas un izkratījuši eksterritoriālo namu. Vēstnieks Leitons Stjuarts atsaukts uz Vašingtonu. Angļi sagatavojuši Honkongā flotes hidroplānus savu pilsoņu izvākšanai no Šanghajas, tiklīdz pārstās lietus un izklīdīs biezā migla.

Sirsnīga atkalredzēšanās — sūtnis K. Zariņš pēc daudziem gadiem Pinebergā sastopas ar senu paziņu prof. E. Laubi. A. Upīša uzņēmums

Sūtnis K. Zariņš Baltijas jūras piekrastē

(Turpinājums no 1. lpp.)

Sūtnis klasi pa klasei apstaigāja visu skolu, un, ierodoties 1. klases telpās, apjautājās: „Kādas šodien bija mācības?" — „Nekādas," atsaucās bērni, „šodien mums ir lieli svētki!" Pēc nometnes apskates sūtnis Zariņš devās uz kapiem, kur guldīti 116 latviešu karavīri. Viņu vārdi iegravēti piemineklī, pie kura sūtnis nolika visus tos latviešu lielā sirsnībā dāvātos ziedus ko viņš šīs dienas gaitās Baltijas jūras piekrastē bija saņēmis. Bez jebkāda patosa aizkustināja brīdis, kad sirmā Latvijas valstsvīra galva dziļā godbijībā noliecās pie to varoņu kapa zīmes, kas upurējuši dzimtenei savas jaunās dzīvības.

Sūtnis apmeklēja arī pagājušā gadā ap šo pašu laiku aizsaulē aizgājušā latviešu skaņu krīva prof. J. Vītola kapu un starp daudzajām kopiņām uzmeklēja arī Latvijas universitātes rektora prof. M. Bīmaņa atdusas vietu.

Atstatumi starp nometnēm ir lieli, un, lai pagūtu tās visas apmeklēt, jāpasteidzina solis. „Vai nav par ātru?" iejautājās kāds no pavadoniem. „Par ātru?" atjautāja sūtnis. „Es taču vēl neesmu tik vecs!"

Ierodoties Mēzenes nometnē, sūtni Zariņu sagaidīja 117. DPACSa priekšnieks R. Tomsons un visi šīs iestādes angļu tautības darbinieki, kas arī pavadīja sūtni, apskatot nometni. Sūtnis interesējās par visu — viņa uzmanībai nepagāja secen pat kāds uz galda atstāts gludeklis: „Tā nē, melt, tā drēbēs un galdā izsvils caurums," draudzīgi teica sūtnis dailai latviešu meičai un novietoja gludekli pareizā vietā — uz trijkāja. Ierodoties bērnudārzā, sūtnis redzēja bērnus rotaļājamies ar klucīšiem.

„Ko labu darāt?" viņš jautāja.

„Ceļam māju," atbildēja mazie.

„Ceļiet vien un mācieties — arī Latvijā jums būs jāceļ daudz jaunu māju," novēlēja sūtnis.

Nometnes apskates gaitās viesis nejauši sastapa paziņu no senākiem laikiem, veco strēlnieku Dardzānu un iegriezās arī ambulancē, kas izkopta gandrīz vai līdz slimnīcas plašumam un spodrumam, par ko pateicība pienākas tās vadītājam Dr. Pavasarim.

Vakarā sūtnis apmeklēja viņam par godu rīkoto koncertu. Ierodoties pārpildītajā zālē, viņam pa priekšu, nesot Latvijas karogu, soloja skauti, un virzoties cauri goda sardzei no estrādes pretim māja kora krāšņie tautas tērpi. Sūtni uzrunāja Šlezvigas Holšteinas latviešu pārstāvis St. Jaudzems, pateikdamies arī Anglijas ārlietu ministrijai un militārajai pārvaldei par sūtnim doto iespēju apmeklēt tautiešus Vācijā. „Šim apmeklējumam," sacīja runātājs, „ir simboliska nozīme ne tikai tādēļ, ka pirmo reizi kopš 1940. g. 17. jūnija sastopamies ar Latvijas valdības ārkārtējo pilnvaroto, bet arī tādēļ, ka viņa izcilo un mums visiem tik svarīgo stāvokli atzīst arī rietumu demokratijas."

„Es nelokāmi ticu," atbildes vārdos sacīja sūtnis, zāli pāršalcot aplausiem, „ka mēs visi atgriezīsimies mūsu dzimtenē. Ar durkļiem var veikt daudz, bet ilgi sēdēt uz durkļiem nevar. Bija laiki," nobeidza savu runu sūtnis, „kad latviešu sabiedrības viena daļa pret mani kļuva it kā vēsa. Tagad tie paši cilvēki nāk un saka — jums bija taisnība, sūtņa kungs."

Koncerts izvērtās neikdienišķi krāšņs un svinīgs — tajā piedalījās Ādolfs Kaktiņš, Ingus Nāruns, Annija Vītola, Ksenija Bidiņa un koris R. Zuikas vadībā. Zinaīdas Lazdas, Andreja Eglīša un Veronikas Strēlertes dzejoļus deklamēja Austra Šteinberga-Nāruna.

Pēc koncerta St. Jaudzems pasniedza sūtnim Lībekas daiļamātnieku velti — skaistu šķīvi un Šlezvigas Holšteinas latviešu pārstāvju parakstītu memorandu, kurā sūtnis starp citu lūgts veltīt ārkārtējas pūles, lai sagādātu mūsu bērniem iespēju svešatnē mācīties latviešu valodā un darīt visu iespējamo, lai vērstu pasaules uzmanību uz noziedzīgajām mūsu tautasbrāļu deportācijām dzimtenē.

Šim apmeklējuma posmam beidzoties, sūtnis K. Zariņš ceturtdienas rītā devās atkal uz Špākenbergu un Fallingbosteles transitnometni, pēc tam uz Hanoveru, kur paredzēta ACCU nometnes apskate un brauciena nobeigumā piektdien koncerts Blombergā, bet tās pašas dienas vakarā — atvadu pieņemšana angļu militārās pārvaldes galvenajā štābā Lemgo.

Sestdien sūtnis paredzējis ierasties Augustdorfā, kur notiks LCK sēde, un piedalīsies arī LNP prezidija sēdē svētdien, 1. maijā, kam sekos visu baltiešu organizāciju pārstāvju un sūtņu apspriede.

Paredz drīzu Staļina nāvi

(Turpinājums no 1. lpp.)

spekcijas braucienos uz Vāciju un Balkāniem un, atgriežoties Kremlī, brīdinājis Staļinu, ka stāvoklis ļoti nopietns. Tas 69 g. v. Staļina veselību vēl pasliktinājis. Pie katras temperatūras vai gaisa spiediena maiņas viņam uznākuši sirds vainaga artērijas krampji.

Kopš februāra Staļins Maskavā vairs tikpat kā neesot bijis. Viņš ierodoties uz dažām dienām un tad atgriežoties atkal Sočos pie Melnās jūras. Sarīkojumos, kur obligāti jāpiedalīties „Staļinam", tāds arī sēžot, bet visiem fotografiem aizliegts izdarīt uzņēmumus tuvāk par 15 metriem. Arī Krimas saule, gruzīnu vīns un maigais jūras gaiss Staļinu nespējot iepriecināt. Viņš esot pastāvīgi sadrūmis, it īpaši tādēļ, ka ārsti viņam pilnīgi nolieguši smēķēt. Staļins, kā zināms, visu savu mūžu bijis liels pīpmanis. Tāpat viņš vairs nemaz nedzerot vodku, tikai nedaudz Krimas vīna.

Šis CBC līdzstrādnieka informācijas, bez šaubām, ir ļoti sensacionālas un nepārbaudāmas. Tomēr liekas, ka vismaz galvenos vilcienos tās ir pareizas. Arī daudz nopietnāki angļu un amerikāņu informācijas avoti pēdējā laikā saņem ziņojumus, ka Staļina veselība neapturami sabrūk un Kremlī gatavojas Staļina nāves lielā trieciena uztveršanai un pārdzīvošanai. „Newsweek" savā pēdējā izdevumā dažās rindās atzīmē, ka gandrīz visi Maskavas diplomātu konfidenciālie ziņojumi valdībām runā par Staļina slimību un triumvirāta sagatavošanu Kremlī. Raksturīgi arī, ka CBC korespondenta informācija sedzas gandrīz visos punktos ar to, ko pirms divi mēnešiem sniedza pēdējais ASV vēstnieks Maskavā Bedels Smiss un ko toreiz, riskējot ar savu Baltā nama žurnālista kartes atņemšanu, publicēja „Weekly Publications Inc." diplomātiskais redaktors Jozefs B. Filipss.

Berlīnes blokādes atcelšana, ko uzskata jau par pilnīgi drošu, jaunie 1. maija lozungi komūnistu partijām, kas runā par saprašanos ar rietumiem, un nervozās pūles radīt apmalo iespaidu, ka notiek militāra sagatavošanās jauna kara atvairīšanai, liecina, ka Padomju Savienības milzis, kas 20 gadus stāvējis uz Staļina zābaku zolēm, jūt, ka ilgi tās vairs šo svaru nevarēs nest.

Atkāpies arī ASV flotes ministrs

Otrdien no amata atkāpies Savienoto Valstu flotes ministrs Džons Salivans. Prezidents Trumens viņa atlūgumos pieņēmis. Informētas aprindas Vašingtonā izsakās, ka Salivans demisionējis, lai protestētu pret aizsardzības ministra Džonsena lēmumu pārtraukt 65.000 t lielā aviācijas bazes kuģa būvi. Tikai četras dienas pēc tam, kad bija sākti būves darbi, Džonsens, apspriedies ar prezidentu, lika tos pārtraukt. Par to naudu, kas būtu jāizdod bazes kuģa būvei, varot pasūtināt pārdesmit supercietokšņu. Pēdējie mēģinājumi pierādījuši, ka šo milzu lidmašīnu sniedzamība ir pietiekami liela, lai varētu nomest bumbas jebkurā vietā, tādā kārtā aizstājot dārgos un viegli ievainojamos bazes kuģus

...Un pie mīļiem draugiem

Izmantojot reto izdevību savā apmeklējuma laikā Vācijā apciemot arī sen neredzētus draugus un paziņas, no kuriem sūtni K. Zariņu karš un pēckara periods bija šķīris turpat deviņus gadus, viņš Špākenbergā apmeklēja latviešu lauksaimnieku, Tēvzemes balvas laureātu Hermani Enzeliņu. Sirmais druvu kopējs, kā zināms, ir valodnieka prof. Jāņa Endzelīna, arī Tēvzemes balvas laureāta brālis, un pašreiz mīt veco cilvēku nometnē. Sastapšanās izvērtās visai sirsnīga. Ierodoties Fallingbosteles transitnometnē, sūtnis K. Zariņš tur atvadījās no bijušā Latvijas prezidenta Kviesa kundzes un novēlēja viņai un dēlam Ērikam labu ceļa vēju un stipras buras tālajā ceļā uz Austrāliju. Kā zināms, prezidents Kviesis mira Rīgā, iekāpjot kuģī, lai dotos trimdā.

Uzzinājis par tēlnieka prof. Burkarda Dzeņa atrašanos netālajā Giftenes nometnē, sūtnis atrada brīdi brīva laika un īpaši devās no Hanoveras uz Gifteni. Sirmais latviešu mākslinieks un valstsvīrs apsveica viens otru, sirsnīgi apkampdamies, un pie vakariņu galda pakavējās sarunās par bijušiem un nākamiem laikiem.

Viss sagatavots Berlīnes blokādes atcelšanai

Kamēr Ņujorkā Džesups ar Maļiku apspriežas, tikmēr krievi noslēdz Šprē upes slūžas Berlīnē

Kopš trešdienas Padomju Savienības un Savienoto Valstu sarunās par Berlīnes blokādes atcelšanu un četru ārlietu ministru konferenci iestājusies jauna faze. Amerikāņu raidāmstacijas „neoficiāli" ziņo: Maļiks uzturot TASSA paskaidrojumus spēkā, paskaidrodams, ka ar tiem solidārizējas arī padomju valdība. Amerikāņu ārlietu ministrijai vēl jāsaņem vienīgi rakstveida apstiprinājums no Maskavas, kur būtu skaidri un nepārprotami formulēti visi priekšlikumi un prasības. Informētas aprindas izsakās, ka sarunas beigsies jau tuvāko trīs dienu laikā. Tādā gadījumā Ņujorkā dibinās īpašu tehnisku komisiju, kas izstrādās vajadzīgos priekšnoteikumus četru ārlietu ministru konferencei. Tā notikšot Ņujorkā vai Parīzē.

Sarunas Dr. Džesupa un Maļika starpā notika atkal trešdien Ņujorkā Padomju Savienības UN delegācijas mītnē. Pēc apspriedes ar prezidentu Trumenu un ārlietu ministrijas pārstāvjiem, Džesups iesniedza padomju delegātiem amerikāņu notu, kurā pieprasīts, lai Maskava skaidri un nepārprotami formulē savus priekšlikumus. Notā tālāk jautāts, vai padomju valdība solidārizējas ar TASSA komunikē. Sarunas Džesupa un Maļika starpā ilga pusotras stundas. Pēc tam Dr. Džesups satikās ar britu delegātu pie Apvienotajām Nācijām Meknīlu un franču delegātu Šovēlu. Informētas aprindas izsakās, ka sarunās ar Maļiku viņš pārstāv arī Lielbritanijas un Francijas viedokli. Trešdien vēlā vakarā Džesups izlidoja uz Vašingtonu, lai informētu prezidentu Trumenu.

Amerikāņu ārlietu ministrs Ečesons Berlīnes blokādes lietā pagaidām izturas ļoti rezervēti. Preses konferencē viņš lakoniski paskaidroja, ka par šo jautājumu vēl pārāgri runāt, tāpat kā pāragri spriest par četru ārlietu ministru konferenci. Padomju Savienībai vispirms jāatceļ Berlīnes blokāde, lai varētu runāt par lielvalstu ārlietu resoru vadītāju satikšanos. Berlīnes blokādi Ečesons nevienā vārdā nepieminēja arī zinojumā senāta ārlietu komisijai. Toties jo zīmīgi bija viņa vārdi, ka Atlantika pakts savu nozīmi nezaudēs arī tādā gadījumā, ja Padomju Savienība atcels Berlīnes blokādi. Ārlietu ministrs Ečesons netieši lika saprast Maskavai, ka visas spekulācijas par aizsardzības sistēmas eventuālu jaukšanu jau priekšlaicīgi atmetamas. ASV ar sabiedrotajiem nedomā atkāpties no savas līdzšinējās politikas.

Lai gan Londona vēl joprojām izturas visai atturīgi, kāds britu ārlietu ministrijas pārstāvis izteicās, ka padomju priekšlikumi par Berlīnes blokādes atcelšanu būtu pieņemami. Lielbritanija vienīgi nevēlas, ka Maskava sarunas piekar pie lielā zvana un izlieto tās savai propagandai. Lielu neuzticību vēl joprojām pauž arī amerikāņu prese. „New York Herald Tribune" raksta, ka jābūt naivam, lai ieskrietu uz Padomju Savienības priekšlikumiem. „New York Times" tos nosauc par jaunu Maskavas šacha vilcienu — atkāpties Berlīnē, lai par cīņas lauku iegūtu visu Vāciju.

Kamēr amerikāņu prese vēro sarunas ar lielu neuzticību, prezidents Trumens savā kārtējā preses konferencē paskaidroja, ka domu izmaiņa Padomju Savienības un Savienoto Valstu starpā sasniegusi to stadiju, kad gaidāms kas pozitīvs. Viss tālākais atkarājas no Maskavas. Pēc prezidenta domām, Padomju Savienība šoreiz izturas godīgi. BBC pārstāvis ziņo no Ņujorkas, ka trešdienas sarunās Džesupa un Maļika starpā daudzcs jautājumos panākta vienošanās. Ja ar tām solidārizēsies arī Višinskis, sagaidāmi pozitīvi rezultāti. Apvienoto Nāciju ģenerālsekretāra Trigves Li privātdzīvoklī trešdien satikās Gromiko ar britu delegātu Meknīlu un ASV ārlietu viceministru Rasku. Par šīm apspriedēm nekāds oficiāls paskaidrojums nav publicēts.

Dīvainā kārtā arī pašreizējām sarunām Ņujorkā ir zināmas paralēles ar pagājušā gada apspriedēm Maskavā. Kamēr toreiz Staļins un Molotovs pēc ilgām konferencēm solījās visiem pieņemamā veidā nokārtot valūtas jautājumu, Sokolovskis pa Berlīni rīkojās diametrāli pretēji. Arī tagad, kamēr Džesups ar Maļiku apspriežas Ņujorkā, krievu karavīri pa divi lāgi iebruka britu un franču sektoros un noslēdza Šprē upes slūžas, lai gan tās atrodas rietumnieku daļā. Tikai pēc enerģiskiem protestiem un ierodoties britu MP ar tankiem, padomju karavīri atkāpās, un upē varēja atkal atjaunot normālu velkoņu un liellaivu satiksmi.

Pirmoreiz kopš ilgāka laika ceturtdien atkal pienāca Hanoverā autobuss no Berlīnes. Dena ziņo, ka robežu un muitas kontrole bijusi pavirša. Hanoveras dzelzceļa direkcija jau sagatavojusi visu nepieciešamo, lai, blokādi atceļot, tūdaļ varētu nodibināt dzelzceļa satiksmi ar Berlīni.

Britu imperija paliek nesatricināta arī uz priekšu

Trešdien Londonā beidzās britu imperijas konference, kurā piedalījās septiņi ministru prezidenti un viens ārlietu ministrs. Darba kārtībā bija svarīgais jautājums — kā Indija varētu palikt imperijā, arī izsludinot sevi par republiku. Jau labu laiku priekš konferences sākuma Lielbritanijā bija vērojamas zināmas bažas, vai šo jautājumu izdosies atrisināt. No tiesiskā viedokļa likās nesavienojama situācija, ka kāda valsts, kas vēlas izsludināt sevi par republiku, tai pašā laikā paliek par locekli tādā apvienībā, kas ir konstitucionāla monarchija. Ceturtdien publicētais komunikē tomēr pierādīja, ka lielie reālpolitiķi angļi šai situācijai tikuši laimīgi pāri. Indija arī uz priekšu paliek britu imperijas sastāvdaļa un „simboliski atzīst kā britu kroni, tā karali".

Par šādu atrisinājumu vislielāko apmierinājumu pauž visa Londonas prese. Strādnieku valdībai pienākoties pateicība, un Etlijs sevi pierādījis par lielu valstsvīru, raksta „Times".

Tālredzīgo kompromisu britiem, liekas, palīdzēja atrast kāds svarīgs faktors, kas jau kopš vairākām nedēļām ir pasaules uzmanības centrā, proti pilsoņu karš Ķīnā. Ar katru jaunu uzvaru komūnisti aizvien vairāk tuvojas Indijas robežām. Priekš kādas nedēļas Pandits Nēru šo situāciju apzīmēja par draudīgu, jo sarkano sērgu var viegli ievazāt arī Indijā, kur sociālo apstākļu ziņā varētu daudz ko vēlēties. Šī iemesla dēļ laikam indiešu valstsvīri uzskatīja par gudrāku palikt britu imperijā un saņemt no angļiem palīdzību, kad tā būs nepieciešama, nekā aiziet, neatstājot sev nekādu reālu drošību nākotnei.

72 NOGALINĀTO UN 100 IEVAINOTO DZELZCEĻKATASTROFĀ DIENVIDAFRIKĀ

Dienvidafrikā 15 km no Johanisburgas notikusi smaga dzelzceļa katastrofa. Saskrējušies trīs elektriskie vilcieni. Ar 120 km ātrumu smagā lokomotīve iedrāzusies vagonos, nogalinot 72 un ievainojot 100 braucēju, to starpā 6 eiropiešus. Šī dzelzceļa nelaime ir smagākā, kāda Dienvidafrikā piedzīvota.

DAŽOS VĀRDOS

Tā ir liela kļūda, ka Turcija atstāta ārpus Atlantika pakta, sevišķi tāpēc, ka tajā uzņemta Itālija, izteicās turku ārlietu ministrs Sadaks, izbraucot no Ņujorkas.

Jauns vāciešu transports no Zaksenhauzenas koncentrācijas nometnes šinīs dienās nosūtīts spaidu darbos uz Padomju Savienību, ziņo Ciņas grupa pret necilvēcību.

27 kritušus un 120 ievainotus vāciešus zaudējis grieķu komūnistu ārzemnieku leģions. SED oficiāli paskaidro, ka komūnistu pusē Grieķijā cīnās divreiz mazāk vāciešu nekā savā laikā republikāņu pusē Spānijā. Viņu skaitu tomēr cerot palielināt.

Britu princese Margarita ieradusies Itālijā, kur viņa pavadīs kādu laiku. Neapolē princesi apsveica kāds itaļu ārlietu ministrijas pārstāvis un lidotāju goda sardze. Kad princese devās uz viesnīcu, neapolieši viņai sarīkoja jūsmīgas ovācijas.

Pēc 6 nedēļu nepārtraukta lidojuma divi amerikāņu piloti — Rīdels un Baris nolaidušies Fullertonā, Kalifornijā. Ar 1008 stundu lidojumu viņi labojuši līdzšinējo rekordu. Bet jau pāris dienas vēlāk gaisā pacēlušies divi citi amerikāņu piloti, lai savukārt labotu jauno rekordu.

Laba raža šogad gaidāma Vācijā. Nule nolijušais lietus paglābis sējumus no izkaltšanas.

Cilvēks pasaulē un pasaule cilvēkā

KONSTANTĪNAM RAUDIVEM 30. APRĪLĪ 40 GADU

Konstantīna Raudives vārda ieiešana rakstos ir savdabīga — savu pirmo jaunekļa jūsmu par pasaules, dzīvības, skaistuma un milestības brīnumu viņš nepārvērš pantos uz burtnīcas lapas, kā to parasti dara jaunekļi 15 vai 18 gadu vecumā. Sastapšanās ar nojēgumu par pasauli un Dievu, par cilvēka priekiem un sāpēm viņu padara pazemīgu un klusu un pamodina viņā alkas — atrast kādu pavedienu, kādu vietu domās, kur apstājies varētu sākt saprast kādu daļu no visa tā, kas visapkārt viļņo, top un atkal iet iznīcībā. Šis alkas Latgales jaunekli aizdzen meklētāja ceļos.

1930. gadā, kļūdams par kuģa strādnieku, viņš ar dažiem simtiem latu kabatā dodas uz Franciju un Parīzē studē literatūru un filozofiju līdz 1932. g., kad dodas uz Spāniju un Madridē turpina studijas. Ar īsāku starplaiku — izbraucot uz Angliju kā spāņu žurnāla Correspondencia Diplomatica līdzstrādnieks —, Konstantīns Raudive paliek Madridē līdz 1936. g. Šis laiks ir ļoti auglīgs domātāja un rakstnieka personības augšanai, ko sevišķi veicina iepazīšanās un vēlākā draudzība ar spāņu lielo dzejnieku un filozofu Unamuno.

Konstantīns Raudive ir pirmais, kas paver iespēju plašākai latviešu lasītāju saimei iepazīties ar spāņu krāšņo literatūru un bagāto domu pasauli. 1935. g. viņš pārtulko Migela de Unamuno romānu Migla un eseju krājumu Dzīves traģiskās jūtas, kā arī Vaļļa de Inklāna stāstu Pavasara sonāta. 1937. gadā dzīvodams Italijā, Raudive pabeidz tulkot Migela de Servantesa Don-Kichotu, kas 1937. un 1943. g. iznāk Rigā Zemnieka Domu apgādā divos lielos sējumos. Šis darbs ir neatsverams ieguvums augošajai latviešu gara kultūrai un to pienācīgi novērtēja arī Kultūras fonds.

Visi šie gadi Konstantīnam Raudivem ir bijuši meklēšanas, augšanas un aizrautīga darba pilni. Ir iepazītas tautas un kultūras un šūpoti sapņi, ir meklēts pasaulē un sevī. Tikai tagad viņš iedrīkstas sākt pats izteikties. Ar gada starplaiku viena pēc otras iznāk trīs Konstantīna Raudives apceru grāmatas: Don-Kichots un mūsdienu cilvēks (1938.), Dzīves kultūrai (1940.) un Personīgais un pārspersonīgais (1942.). Ar tām Konstantīns Raudive ienāk latviešu gara pasaulē kā domātājs. Viņa filozofiskais skatījums saista ar to, ka ar visu spēku saslienas pret tādu pasaules uzskatu, kas varmācīgi kārto dzīvi, izejot nevis no pašas dzīves, bet no teorijas.

1939. g. Raudive atgriežas dzimtenē un pārdzīvo tautas un valsts traģēdijas un iznīcības gadus. Arī viņu pašu tikai laimīga nejaušība pasarga no nāves ceļa uz Sibiriju. 1943. g. Konstantīns Raudive pārtulko Migela de Servantesa Parauga noveles un rediģē Gētes rakstu I daļu.

Sos Latvijas un visas Eiropas traģēdijas gadus Konstantīns Raudive pārdzīvo arī kā dziļu personīgu nelaimi. Vai Eiropas gars jau ir izsmēlies? Vai cilvēkā vairs nav nekādu rezervju, lai saslietos un paglābtu vēl vecā gara spēku vai atrastu ko jaunu?

Šai nemierā dzimis, 1943. g. vēl dzimtenē sākts un trimdas ceļos zem bumbu dārdiem turpināts un 1946. gadā pabeigts, top Konstantīna Raudives plašākais darbs — romāns Silvestra Pērkona nemuāri, kas latviešu valodā iznācis Zviedrijā trīs daļās: Meklētājs, Gaisma un Mūžīgais ceļinieks. Ar izmisumu, mīlestību un vaļsirdību te cilvēks mērīts un ņādīts visos viņa dziļumos. Mūsu trimdiniekam, kas atradies nepārtraukta satraukuma un baiļu stāvoklī, pašreiz šis lielais darbs vēl stāv par augstu, lai viņu aizsniegtu pilnīgi.

Silvestra Pērkona memuārus vācu valodā Dr. Zentas Mauriņas tulkojumā izdod plaši pazīstamais Dītricha apgāds. Pirmie divi sējumi (Der Suchende, Licht) jau iznākuši. Atzinīgus vārdus autoram un reizē arī viņa dzimtenei teikuši vācu izdevumi Welt und Wort, Bonniers Literarisches Magazin, Schwaben-Echo uc. Esam daudz runājuši par vajadzību, bet reizē arī par mūsu prozas nespēju ieiet lielo Eiropas tautu saimē. Kāpēc gan klusējam, ja kādam no mūsu rakstniekiem tas jau izdevies? Jāpiezīmē, ka pašreiz gatavo Silvestra Pērkona memuāru tulkojumus arī angļu un spāņu valodās.

Pēc trimdas pajumtes pārcelšanas uz Zviedriju, Konstantīns Raudive ir devis vēl vienu plaša apmēra romānu Nolādētās dvēseles, kas iznācis Vācijā divās grāmatās. Uz Eiropas drupu un vakardienas pelnu fona viņš liek latvieša iecerēm, sapņiem un izmisumam satikties ar citu tautu elsām šajā laikā un izstaigāt dzīvības un nāves baigos un skaistos dziļumus, meklējot atbildes: kāpēc mēs te vispāri zem Dieva saules esam?

Konstantīns Raudive ir personība, kas sevī apvieno šķietami neiespējamo — lielu dinamiku un lielu vientulību. Šīs divas īpašības taisni trimdas gados viņa plašā vēriena talantam ir atvērušas plaukuma sākumu. Jau viņš strādā gar jauniem darbiem. Konstantīna Raudives darba īsto nozīmi mēs pilnīgi pamanīsim vēl tikai nākotnes gados.

J. Klīdzējs

Dziesmu Vairogs vienkopus izceļos uz ASV

Tas bija 1945. g. jūnijā Groshübersdorfā, kur ērģelnieks, brīvmākslinieku Arnolds Kalnājs pulcināja ap sevi koristus latviešu dziesmai. Klusajos vasaras vakaros brīvā dabā sanāca pirmie dziedātāji. Līdzekļu izvēle uzsāktajam darbam nebija liela: akordeons, zila debess virs galvas un zālains paugurinš zem kājām. Bet tas arī nebija svarīgi. Svarīgi bija tikai divi faktori — latviešu vienotājs dziesmu gars un griba.

Tā paša gada jūlijā kādai Groshābersdorfas iemītnieku daļai bija jāpārceļas uz Firtu, kur nonāca arī A. Kalnājs un daļa jauno koristu. Seit priekšnoteikumi sekmīgai kora darbībai bija labāki. Darbs turpinājās. Sakomplektēja ap 60 dziedātāju lielu jauktu kori. 1946. g. 6. janvārī koris dabūja vārdu Dziesmu Vairogs. 1947. un 1948. g. 18. novembrī Dziesmu Vairogs dziedāja Minchenes radiofonā. Koris ar savu diriģentu veicis kultūrvēsturisku darbu, būdams pirmo dziesmu dienu ierosinātājs 1946. g. franku novadā un piedalidamies vēlāk dziesmu dienās Fišbachā, Baireitā, Eichštetē, Augsburgā un Ansbachā. Tāpat koris iedzīvinājis prof. Ā. Ābeles jubilejas sarīkojumu, izdevis notis un pirmatskaņojumā sniedzis jaunas dziesmas. Pēc 32 patstāvīgiem koncertiem Dziesmu Vairogs 30. aprīlī līdzšinējā sastāvā dziedās pēdējo reizi Vācijā. Koristi un diriģents vienkopus izceļo uz ASV.

METS METUMS DIENVIDU PUSLODE (3)

Satikšanās ar viņu

Tā ritmiski vien, ritmiski vien — klipata, klapata — tajā rītā sita mana sirds. Svētdienas rīts! Cilvēks var izrauties no putekļiem un dūmiem, pastaigāties. Klusi čab koku lapiņas, zālīte miksta kā zīda zeķite. Un es — viens pats . . . Stelgāju. Domas laižas kā tie divi papagaiļīši — augšup, lejup, augšup, lejup!

Apstājies, sirds! Cst! Jā! Tā ir viņa. Viņa, kurai varēšu izteikt visu, kas sablīvējies uz manas daudz cietušās un mīkstās sirds. Lūk, viņa ir pavisam tuvu. Laikam vēl mani neredz. Kājiņas graciozi kustas kā Toskanini takts zizlis, diriģējot simfoniju „Lejā pie upītes zied zilas pulkstenītes . . .“ Es gaidu viņu. Es esmu atjautīgs. Paskatīšos Kā Kravčenko to darīja, tiecis brīvībā. Es novēroju viņu. Un mani atmostas filozofa gars: kas gan ir kosmētika, kas ilgvilņi, nagu lakas, pūderi un smiņķi. Dabīgais skaistums — lūk zieds pie ligavas krūts — šķīsts, smaržīgs, nesaburzīts. Tas stāv pāri visam, kā debesskrāpji Vecauces pirtiņai vai biedra Bezvozduchova vārdā nosauktam kolchozam.

Kā viņu uzrunāt? Viņa tuvojas. Austrālijā ar viņām nevar šā tā. Nevar uzbāzties. Viens viņas kliedziens, viens policists un piecas mārciņas soda. Tāpēc es tuvojos tikpat uzmanīgi kā viņa. Jo satikāmies pirmo reizi. Lūk, viņa noplūc pāris pukītes lai. Cik tas saldi un sērīgi. Manas jūtas bango, laužas uz āru. Runāt angliski? Daudz tur nekas nesanāks. Tāpēc lai iet ar zīmēm. Kustību valodu saprot katrs. Un viņa mani ierauga. Divas acis, ilgu pilni dvēseles spoguļi mirkli atsitās pret manu aceņu stikliem. Es vēros šo acu dzelmēs, izstiepu roku, un viņa . . . piesita kāju, pacēla lipu un pateica bē — ē! Viņa pazuda. Aita paliek aita. Kristalltīra atziņa — derīga arī šajā puslodē.

Mets Metums

Kas nosaka latv.sko latviešu gleznieciībā?

REIŅA BIRZGAĻA UN VOLFGANGA DĀRZIŅA „PICTOQUIZ“

Nr. 1

Trimdas kultūras dzīvē, sevišķi pēdējā gadā, gan recenzijās, gan apskatos, gan arī privātās sarunās jo bieži ir cilāts jautājums par latviskumu mākslā.

Gandrīz visi strīdētājies ir vienis prātis, ka gleznā, kas tēlo tautu meitu Nīcas brunčos, pieburā, saktās un vainagā . . .

. . . ir latviska.

Bet gandrīz visi ir arī vienis prātis, ka gleznā, kas tēlo aktu jeb plikni resp. kas tēlo to pašu tautu meitu bez brunčiem, pieburā, saktām un vainaga, ir vairs tikai neitrāla resp. vairs . . .

. . . nav latviska.

Secinājums ir skaidrs: latvisko latviešu gleznieciībā, acīm redzot, nosaka kādi specifiski ārēji atribūti, — šai gadījumā brunči, pieburs, saktas un vainags.

Jautājums: Ja šis lietas nosaka mākslas latviskumu, vai tādā gadījumā gleznā, kas tēlo nēģerieti Nīcas brunčos, pieburā, saktās un vainagā . . .

. . . ir latviska, vai nav?

Tā viņi izteicās

Viens apstāklis mani nomierina, runājot par moderno mākslu: lietas nevar būt tik launas, kā viņas glezno.

M. Volters Džeksons

Visliekākā vēl neatklātā territorija pasaulē atrodas zem jūsu cepures.

Voice of St. Jude

Nedziešams cilvēks ir tāds, kas nolaupa jums vientulību, nesagādādams sabiedrību.

Džans Vinčenco Gravina

Mīlēt nenozīmē lūkoties vienam otra acīs, bet kopīgi lūkoties vienā virzienā.

Antuāns de Sen Eksiperi

Pāvils Kļāns

IELAUŠANĀS BAD-KISINGENĀ

(4. turpinājums)

Kad Stella nokļuva pie vārtiem, viņa ieraudzīja uz akmens sakņupušu stāvu, kurā pēc plecu asajām kontūrām un pīpes silueta tūliņ pazina Čiku.

„Tu viens?“

„Kā redzi,“ Čiks nezin kādēļ nopūtās.

„Tā jau domāju,“ Stella piebilda un apklusa. Viņa iznāca vārtu ārpusē un apsēdās Čikam blakus. „Kādēļ tu esi tāds noskumis?“

„Es kaut ko pazaudēju. Pirmīt. Tumsā.“

„Tu vienmēr pazaudē kādu mantu. Un vienmēr paliec sēdot pie vaļējām durvīm,“ Čik.“

„Bet vai pazaudēt cilvēku nav daudz skumjāk, un sēdēt pie aizslēgtām durvīm — vēl nejaukāk?“

Stella nodrebēja. Ilgu laiku viņa lūkojās klusēdama ielejā, kur pilsētas ugunis pamazām dzisa un nu tikai varēja redzēt, cik zila un patiesībā augsta bija vasaras nakts rāmā debess. Viņa nekā nejautāja, un Čiks nekā vairs nepiebilda. Tikai pēc krietna brīža viņa vārgi noteica: „Bet tevi es taču nepazaudēšu?“

„Nē, nekad. Bet es esmu ļoti neglīts, maza auguma un vājš. Un pīpēju pīpi. Un tādām sievietēm, kā tev, es nepiestāvu.“

Stella pēkšņi abām rokām saņēma viņa galvu un noskūpstīja Čiku uz deniņiem. „Un bez tam,“ sacīja Čiks viņai pa roku starpu, aizelsdamies viņas tērpa smaržā un tikko savu drebošo balsi valdīdams, „es zinu, ka Floriāns tavās acīs stāv mums visiem pāri. Un visi taču mēs nevaram vest tevi pie altāra.“

„Nē, tas gan laikam nebūs iespējams,“ Stella pēkšņi pasmaldīja. „Cik labi, ka neesi sentimentāls.“

Viņi piecēlās un klusēdami devās pie iebrucējiem.

*

„Paklau, Melnais,“ sacīja Kiliņš, nācējus roku rokā ieraudzījis, „viņi viens otru apcietinājuši. Man šķiet, mēs savu darbu varam pārtraukt, Stella izšķirusies par Čiku.“

„Nav tiesa,“ atsaucās Stella nopietni. „Vēl savs vārds sakāms arī Florianam. Un beidzot — es jūs izmisīgi lūdzu, nebūdama šeit ieradusies savas ierosmes dēļ — gādājiet par to, lai mēs drīzāk tiekam pie miera.“

Čiks iebāza roku pa izsistā stikla caurumu telpas iekšpusē, atrada kāsi, ar ko logs bija nostiprināts, un tas tūliņ atsprāga vaļā.

„Kaut izdotos apklusināt to lopu,“ ieminējās Kiliņš, „nevar taču kāpt telpā, kurā ik brīdi var tikt saplosītas bikses.“

„Es domāju, ka esi mūzikāls cilvēks,“ Melnais klusi iesvilpās. „Vai tad neesi vēl ievērojis, ka suns rej augstāvā?“ Viņš atbraucīja no pieres matus un izsmiedams paraudzījās Kiliņā.

„Tad tas ir gluži jauns apstāklis. Bet vienalga. Kas kāps pirmais?“

„Mēs vēl arvien nezinām, kas šai namā dzīvo,“ iejaucās Čiks, slēpdams tumsā dīvainu smaidu. „Ir iespējams, ka telpā atrodas kāds smagi slims cilvēks vai līdz neprātam pārbiedēts bērns. Mēs nedrīkstam pastrādāt noziegumu, kaut arī aiz nejaušības.“

Šī piezīme visus spēji pievērsa acumirkļa nopietnībai. Melnais salika rokas pie mutes, ieliecās darvas melnuma telpā un sacīja izmeklēti laipnā, viņam tik nepiedienīgā balsī: „Mēs neesam nekādi zagļi ne iebrucēji, mēs nevienam nedarīsim launa, mēs meklējam savu draugu.“ Sos vārdus viņš atkārtoja angļu, franču un vācu valodā, un Kiliņš to pašu piebilda poļski un krieviski, un Čiks, kas reiz bija braucis garām Portugalei, arī izdvesa dažas nesaprotamas skaņas, apgalvodams, ka tā esot spāņu valoda. Pēc tam tumšajā telpā ieliecās Stella un sacīja kādus vārdus dāniski. Tad Melnais uzrāpās uz palodas, ielēca tumsā. Kad ar viņu nekas jauns nenotika, sekoja Čiks, tad Stella, un beidzot arī Kiliņš pārcēla savas garās kājas palodai.

„Tā,“ viņš sacīja jau iekšpusē, „peles nu ir slazdā.“

Viņi pievēra logu un slēģi, un tikai tad Melnais iededza sērkociņu un atrada sienas kontaktu. Viņus apžilbināja ārkārtīgi spoža, pienaini balta gaisma. Iebrucēji atradās telpā, kas, pēc visām pazīmēm spriežot, nebija mēnešiem ilgi lietota. Tajā nebija ne smagi slima cilvēka, ne pārbiedēta bērna. Gaiss bija piesmacis, un sienas klāja bieza putekļu kārta, bet kaktos šūpojās zirnekļu tīkli. Visi četri vērīgi aplūkoja savu jauno atrašanās vietu, un varbūt vienīgi polāro zemju pētnieki tik rūpīgi aplūkotu ziemeļpolu pēc tā atrašanas. Bija skaidrs, ka Florianam ar šo telpu nav nekāda sakara.

„Tās ir spāņu mēbeles no 17. gadu simteņa,“ sacīja Melnais garšotāja balsi. „Šis gobelēns, piemēram, nāk no Valensijas. Bet šie trauki, turpretim, ir meksikāņu sudrabkaļa darbs, kas ieceļojis Eiropā 18. gadu simteņa sākumā.“

Kādu brīdi viņi mēmi kavējās pie grezni grieztām jūrnieku lādēm telpas kaktā, pie dažām smalki drāzātām sudraba karafēm smailiem kakliem uz kamīna dzegas, pie milzīgas vīstokļos satītām grīdsegām gar pretējo sienu, pie gleznām greznos logātos, no kurīm lūkojās nezināmu džentlmeņu un pirātu nobrūnējušās sejas.

„Ārkārtīgi nepatikami,“ Stella nodrebinājās kā nosalusi. „Ja nu šeit mūs kāds pārsteidz . . .“

„Vai atkāpsimies?“ jautāja Čiks. Melnais pašūpoja galvu. „Dariet, kā zināt“, viņš skarbi sacīja, „es neesmu nekāds nerrs.“

Kiliņš pēkšņi bija iemantojis pilnīgu mieru. „Šis tips man patīk,“ viņš pamāja pret kādu gleznu, no kuras blenza bārdains mauru pēctecis zelta bruņās kaltu krūti. „Es piebiedrojos Melnajam — dariet, kā gribat, es palieku šeit. Vismaz 10 gadus neesmu bijis tik lielisku mākslas darbu sabiedrībā.“

Taču pa visu sarunu laiku ikviens no iebrucējiem drudžaini turpināja skatiem taustīties telpā. Tikai tagad atklājās, ka Melnais patiesi bija gluži vienreizīga talanta īpašnieks — šī bija tā pati telpa, no kuras uz terasi izgāja gaišās ozola durvis. Melnā izbīdītā atslēga gulēja zemē, aizslēgs bija atgriezts vaļā, bet durvis saturēja masīva tērauda bulta. Ievērojot vērtīgās mantas, bija drīzāk jābrīnās par slikto logu nodrošinājumu nekā par šo masīvo bultu.

Melnais rīkojās pilnīgi kā transā. Kamēr Stella uz brīdi piemetās sarkanu zīdu pārvilktā renesanses sēdekli, Kiliņš visā garumā izlaidās uz Kordovas tepiķa un Čiks notupās uz izšūta Tanžeras ādas spilvena, viņš mūķējās gar nākamajām durvīm, kas nepārprotami savienoja šo mantu kambari ar pārējām nama telpām. Dažās minūtēs tās bija vaļā.

Acumirklī visa sabiedrība atkal pietrūkās kājās. Gan Kiliņa un Čika, gan īpaši Stellas sejā bija redzams, ka viņu tēlotā vienaldzība nemaz nav īsta.

„Tā ir galvenā ieeja priekštelpā,“ paskaidroja Melnais, durvis plaši atvērdams. „Kiliņ, ja nemaldos — tu ir kaut kas priekš tevis: šim vajadzētu būt kāpnēm, kas ved pagrabā, un šīs laikam ir durvis, aiz kurām būtu jāatrodas virtuvei.“

„Lieliski,“ iesaucās komponists, „mans priekšlikums ir tāds — sadalīsim darbus: jūs dodaties pārmeklēt māju, lai pārliecinātos, kur īsti esam iekļuvuši, es pa to laiku sameklēšu ko ēdamu. Un Stella varētu parūpēties par guļas vietām. Taču man ir viens nosacījums — iekām es nogrimstu darbā, gribu būt drošs par to, ka netieku pārsteigts, tā sakot, no mugurpuses. Es jautāju tagad — kur ir suns un kādēļ viņš vairs neriej! Mana šovakar apsmietā mūzikāla dzirde reģistrēja viņa gaužām aizsmakušos rējienus dažus mirkļus pirms ielaušanās Spānijas kamberī. Bet tie apklusa tai brīdī, kad sākām runāt svešās mēles.“

„Jāpieņem, ka tas lops ir ar filoloģisku izglītību,“ Čiks indigi piezīmēja.

„Nekavēsim laiku,“ mudināja Melnais. „Es tomēr vispirms gribu zināt, kas šis par namu. Pārējie var darīt, kā grib.“

Viņš pagriezās, un Čiks ar Stellu sekoja viņam pa koka kāpnēm, kas veda augštāvā.

(Turpinājums sekos.)

Chronika

Nedēļas Apskata atbildīgais redaktors V. Dulmanis, gatavojoties izceļot uz Austrāliju, atstājis līdzšinējo darbu. Redakcijas vadība pagaidām uzdota atbildīgā redaktora vietniekam E. Raisteram.

Edītes Feiferes un Bruno Ozoliņa baleta vakars paredzēts Stokholmā 1. maijā. 10 proc. no atlikuma rīkotāji novēlējuši Latviešu nacionālajam fondam.

Vijolnieks Kārlis Vestens Lieldienās Stokholmā salaulājies ar dzejnieci Mirdzu Čulbi-Cedriņu.

Jāņa Ezeriņa noveles Dzeesminieks un velns ar Jura Soikāna vāka zīmējumu izdevis Gaujas apgāds franču joslā.

Izdevēju Helmaru Rudzīti, kas kopā ar ģimeni izceļo uz Nujorku, Gronas nometnē intervējusi amerikāņu žurnāliste Betija Gaiskile pēc tam, kad uzzinājusi par viņa izdotajiem angļu un amerikāņu izmīļoto autoru darbiem latviešu valodā. Intervija sasniegs Longailendas laikrakstus vēl iekam izdevējs būs nokluvis jaunajā mājvietā.

Čerčila meita Zāra, kas līdz šim spēlēja itaļu filmās, tagad pirmo reizi redzēta Londonā pašu angļu ražotā filmā „Pār visu pilsētu“. Kritika viņai veltī labas atsauksmes.

Gaismas un ēnas puses

Vēstules „Latvijai" par tautiešu dzīvi Anglijā

LAI NU KĀ, BET ANGLIJĀ VAR ARĪ PRIECĀTIES

Kopš cilvēce pastāv, cilvēks ir par maz priecājies . . . Un kad mēs pratīsim labāk priecāties, tad atradināsimies sāpināt citus un izdomāt sāpes.

Fr. Nīcše

Šejienes bērnudārza darbinieces reizi mēnesī rīko jautrības vakarus, kuŗos ielūdz arī ārzemju strādniekus.

Glīti dekorētajā zālē sanācis ap 200 cilvēku dažādos vecumos. Ieradušās arī Sieviešu Brīvprātīgā Dienesta (The Women's Voluntary Services) darbinieces formas tērpos. Bērnudārza priekšniece uzaicina ikkatru vakara dalībnieku būt jautram, priecāties un piedalīties priekšnesumos. Deju kapella spēlē valsi, kas domāts tikai gados vecākajiem darbiniekiem, un, kad mūzika izskanējusi, sirmos valsētājus skatītāji godina atzinības aplausiem. Bet lūk — samba un bugi vugi! Un, raugoties jaunekligos pāros, šķiet, tie spēj ne tik vien veikli lēkāt, bet ar kājām prot uzrakstīt pat mīlestības vēstuli. Smuidra jaunkundze sarkanā tērpā aicina dejot jautro Janku, bet viņš atvainojas, — neprotot.

„Tas nekas," drošina lūdzēja, „es iemācīšu."

„Labāk nē," iebilst puisis. „Tur nekas labs neiznāks."

„Varbūt polku?" neatlaižas angliete.

„Polku? Varbūt varētu, pamēģināsim," beidzot piekāpjas Janka un, polku lēkdams, pēkšņi līksmē iesaucas: „Piesit kāju, lai dimd grīda, katrs savu mīļo dīda!"

Deju pārtraukuma laikā Rūbensa tipa dāma apdzied savu augumu, papildinādama dziedājumu izteiksmīgām rokas kustībām un vaibstiem. Un trausla meitene, kuŗa tikko sniedz klavieru pedāli, atskaņo Sindinga Pavasaŗa šalkas. Tad veselīga izskata jaunava dzied pazīstamo jūrnieku dziesmu „My Bonnie is over the ocean", un beidzot divas uzņēmīgas dāmas pie rokas uzved skatuvē kautrīgu un piesarkušu gaišmati, igauņu puisi, kurš angļu valodā nodzied smeldzīgu mīlas dziesmu. Ak, kas par piekrišanu! Sajūsminātās klausītājas ilgi aplaudē un beigās uzdāvā dziedonim sirdi — no šokolādes.

Pēc priekšnesumiem viesus pacienā ar tēju un cepumiem. Jaunkundze baltā priekšautā un paplāti rokā jautā latvietim. „Would you like a cup of tea, please?" —

„Jā, lūdzu," atbild uzrunātais.

„Saki, Pēter, kādēļ tu neatbildi viņai angliski?" interesējas draugs.

„Hm — lai viņa iemācās kādu vārdu arī latviski." joko tumšmatis. Un angliete pasniedz puisim tēju, it kā sarunu sapratusi, teikdama latviski: „Lūdzu." Tad smaidīdama paraugās zemgalieša acīs un šķelmīgi piebilst: „Es mīlu tevi, Pītē," un ātri aiziet. Bet Pēteris, izlikdamies mierīgs, maziem malkiem dzeŗ tēju un ilgi nolūkojas viņai pakaļ.

Ar bungas dimdoņu pavēstī rotaļu sākumu. Sešas dāmas nostājas rindā, uzliek vieglmetalla šķīvi uz galvas un starp ceļiem iespiež tenisa bumbiņu. Svilpiens, sacensības dalībnieces solo, atskan uzmudinājumi, smiekli, piezīmes. Uzvarētāja ir tā, kuŗa pirmā sasniedz mērķi, ceļā nezaudējot ne šķīvi, ne bumbiņu. Bet cik ilgi nocietīsies? Jādejo atkal valsis. Rotaļu vadītāja pavēl: „Dāmām izjaukt sava partneŗa matus, kungiem atrotīt bikses līdz ceļgaliem un žaketēm izvērst iekšpusi uz āru!" Deja turpinās fantastiskos kostīmos, smiekli un jautrība.

Bet tas nav viss. Sākas vēl lielāka draiskošanās. Soļodami marša taktī, rotaļu dalībnieki iet gar atvērtu somu un izņem no tās — kā nu pagadās — kungu vai dāmu veļas gabalu, uzvelk to un soļo tālāk. Kad visi ietērpti godalgu lēmēju kopa novērtē „kostīmu parādi". Pēkšņi zālē ieauļo vīrs uz slotas kāta garā naktskreklā, kailām kājām, izpūrušiem matiem. Smiekli un aplausi. Viņš saņem pirmo godalgu. Apmierināts par lieliski pavadīto vakaru, viņš pāc sarīkojuma kopā ar citiem atvadās no mājasmātes.

Mājās iedami, puiši sprież par jautrības vakaru.

„Izpriecās latvieši vēl mācekļi," prāto Pēteris. „Ko mēs protam tikai skurbumā, tas citiem daudz jaukāk izdodas skaidrā prātā."

Anglijā, aprīlī.

E. Balšais

Tomēr ne visi latvieši Anglijā ir apmierināti

Izlasot „Latvijā" 5. aprīlī ievietoto rakstu „Latviešu vairākums Anglijā tomēr apmierināts", gribas pārrunu dēļ pie tā atgriezties.

Dzīvoju Anglijā otru gadu un šinī laikā darbu un dzīves vietu esmu mainījis 2 reizes. Ja arī citās zemēs sākumā ir līguma saistības, tad tās tomēr ar laiku beidzas, dažreiz pat agrāk nekā paredzēts, vēlāk nāk brīva darba izvēle, nāk brīvāks un stabilāks dzīves nodrošinājums. Protams — katrā svešā zemē ir vajadzīgs laiks, ar ko smagā darbā paši apliecinām vajadzību pēc mums, bet, nokļuvuši Anglijā, nevaram saprast, kāpēc šim laikam nav robežu? Kāpēc mums jābūt tikai par „tiesiskiem" ārzemniekiem un visu laiku jāstrādā vienīgi ierādītais darbs? Gribētos reizi apmainīt pašreizējo darba rīku pret tādu, kuŗa cilāšanai esam labāk sagatavojušies, vai kas labāk piemērots veselībai, kaut arī tas ne katrreiz ir vieglāks rīks. Īpaši mums, latviešiem, šis bez izvēles pieņemtais darba rīks der vismazāk, jo mums ir citāda darba griba kā šejieniešiem, citādi arī centieni. Bet — „I am sorry" — šinī zemē ir daudz savādību, no kuŗām sliktākā ir, ka strādnieki kādā uzņēmumā ir šabloniski stundu kalpi (ir arī akords, bet tāda ir mazāk), kam ārpus šī darba ir bezdarbs, jo nav brīv otram par naudu palīdzēt, nav atļauts vairāk nopelnīt. Tāpēc būtu svarīga brīva darba izvēle, jo pa lielākai daļai esam spējīgi strādāt ienesīgākus darbus nekā ierādītie. Mūsu caurmēra izpeļņa arī ir krietni zemāka par angļu strādnieku izpeļņu.

Rakstā minētā mūsu lielākās daļas apmierinātība atbilst patiesībai, bet no cita viedokļa. Šeit dzīvojot un strādājot, esam sevi stingri pieradinājuši pie nopietnības, kuŗā vistuvāk kopā esam ar savu īsto „es". Un tāpēc ar pacietību skatāmies nākotnē, jo mūsu priekšā ir skaidrāks logs un drošākas durvis uz dzimteni, kā tas, varbūt, ir citur. Šī iemesla dēļ jūtamies stipri, apmierināti un pacietīgi katrs savā dzīvē.

Mums nav ne labu izceļošanas, ne labu naudas pelnīšanas iespēju. Ja nebūtu cerību atgriezties dzimtenē, tad lielākai daļai būtu (un jau tagad ir) vēlēšanās ilgākai dzīvei meklēt citu zemi. Bet izredzes ir mazas vispirms tādēļ, ka esam šeit ieradušies noteiktas vajadzības dēļ un otrkārt tādēļ, ka nav izceļošanai vajadzīgās palīdzības no ārpuses. No visiem izceļot gribētājiem laimējies tikai daļai.

Ar naudu ir tā, ka tā nemaz tik ātri nepiepelnās. Ja pagājušā saimniecības gadā lauksaimniecības hosteļos nedēļas algā izmaksāja 54 šiliņus, tad no tās smēķētāji (tādi esam lielākā daļa) nosmēķēja caurmērā 15 šiliņu nedēļā, kam pievienojas izdevumi pàr drēbju iegādi, veļas mazgāšanu, augļiem, kino, grāmatām, avīzēm, kādu paciņu uz Vāciju, un tomēr iznāca neliels gada atlikums. Bet privāti dzīvojošiem stāvoklis ir vēl sliktāks. Privātus dzīvokļus ir grūti, pat neiespējami dabūt, un tie ir dārgi, tāpat kā pansijas. Piemēram, dienas algas tekstilstrādnieks saņem nedēļā 85 šiliņus, un tas ir pārāk maz, lai domātu par izceļošanu vai pirktu māju. Tāda māju pirkšana nav vis bagātības parādīšana, bet gan iespēja tikt pie dzīvokļa, kas pa vairākiem kopā vieglāk izdarāms. Dažās vietās tautieši to jau paguvuši, jo pirkšanas noteikumi ir tiešām izdevīgi. Dažreiz bankai maksāt ir izdevīgāk nekā maksāt dārgas pansijas, un šo dzīvokļu grūtumu dēļ viens otrs uzņēmies lielu parādu nastu, kas nemaz tik patīkama nav.

Ir arī tādi tautieši, kas nopelna tiešām labi, bet tie nepieder vairākumam. Ir arī mums ierādītos darbos vienā otrā vietā iespēja labāk nopelnīt, bet šī iespēja tad prasa ļoti smagu darbu, jo pretējā gadījumā šejienieši būtu jau priekšā.

Avīzē bija rakstīts, ka kādā ģimeņu hostelī valdība piemaksā divas trešdaļas. Bet angļi nemaz ar naudu tā nemētājas, un, ja ko dod, tad tāpēc, ka citāda atrisinājuma nav. Ja ar 85 šiliņu algu jādzīvo pilsētā, kur pansija maksā 35—50 šiliņu nedēļā, neskaitot klāt piepērkamo uzturu, tad var izrēķināt, cik liels var būt atlikums un cik grūti tādam strādniekam uzturēt ģimeni. Mēs visi labi zinām, ka cilvēks neiztiek tikai ar ēšanu un gulēšanu vien, bet gan dzīvo savu dzīvi, kuŗā ir prāvs daudzums vajadzību un pienākumu; tie šos niecīgos algas atlikumus reizēm sadrupina vēl niecīgākus, kaut arī būtu patika atstāt tos lielākus.

Visumā Anglijā esam paēduši, apģērbušies, brīvā laika arī puslīdz pietiek, bet bagāti gan nedomājam kļūt, kaut arī pašreiz dzīvojam labāk nekā iepriekšējos gados. Pašreiz darba pietiek visiem. Vēl viena raksturīga parādība: tiem, kas ar grūtībām tikuši kādās techniskās koledžās vai augstākās amatu skolās, vispirms bija jāparaksta atteikšanās no tā darba, ko pēc skolas beigšanas būtu spējīgi strādāt, un jāpaliek tādiem pat E.V.W. ierādītā darbā, kā visiem. Tas pierāda, ka te mēs esam vajadzīgi tikai kā ārzemnieki, kam jādzīvo Anglijā šejienes vajadzību dēļ — un tādēļ, ka pašu nākotne ir nezināma.

Jorkšairā, aprīlī

A. Av.

Neesmu dzērājs, bet naudas tomēr nav

Gandrīz vienā un tai pašā laikā par latviešu „bagātniekiem" Anglijā runāja mūsu cienījamais sūtnis K. Zariņš un plkv. Janums. Man liekas, ka vispareizāk spriest par to, **kur** naudu likt (ja tāda ir), var pats tās īpašnieks, un tas arī vislabāk zina, **cik** viņam tās ir. Neiespējami spriest, ja sīki nepazīst un nevar iejusties mūsu apstākļos. Gandrīz viss vairums latviešu vīriešu Anglijā ir bijušie kaŗavīri. Vai esam jau aizmirsuši, kā šie vīri bija apģērbti Beļģijā gūstekņu nometnē? Zem noplīsušā formas tērpa tiem bieži nebija pat krekla mugurā. Kad Vācijā ieguvām brīvību, vai tad kas bija atlicis UNRRAs noliktavās? Kur radās labais apģērbs un apavi un divriteņi šeit Anglijā? Vai UNRRA deva? Nē, mēs visu to nepirkām pa skaidru naudu — mārciņām. Tādēļ mums naudas nav ne ko bāzt zeķē, ne noguldīt bankās.

Cik daudz varējis atlicināt tāds, kas strādā lauksaimniecībā un ir kaut ko pircis un apģērbies, lai sprież katrs laikraksta lasītājs pats. Pēc plkv. Januma informācijas, laukstrādnieks pelna mēnesī 236 šil. Tūlīt parēķināsim izdevumus: 10 cigaretes dienā smēķētājam nav daudz. Tur iznāk 15 pac. mēnesī resp. 50 šil.; laikraksti un grāmatas 12 šil.; kino ne vairāk kā reizi nedēļā 7 šil. mēnesī, kas būtu viena koncerta biļete sliktākās vietās. Arī ar ēdienu hostelī, mēs, lauksaimniecībās nodarbinātie, nevaram iztikt un piepērkam produktus, kas prasa mēnesī ap 20 šil. Vēl nāk klāt pasta izdevumi un citi nepieciešami sīkumi. Ja esam te darbā norīkoti 19 mēnešus, tad viegli aprēķināt, ka mums varētu būt atlikušas 92 mārciņas, bet mēs tad staigātu UNRRAs dotā kaŗavīra ģērbā un salāpītām biksēm.

Tādi mēs neesam, jo negribam, ka par latvieti smejas. Lielākā daļa iegādājušies divus līdz trīs uzvalkus, mēteli, kas vidēji maksā ap 11 märc. katrs, apm. divi pāri kurpju (neskaitot darba drēbes un apavus) pa 2.5 märc., klāt vēl nāk virskrekli pa 17 un vairāk šil., veļa, kakla saites, cepure. Tas ir visnepieciešamākais, un atliek vairs tikai ap 40 mārciņu.

Arī radio aparāti maksā 17—30 märc., divritenis ap 10 märc., kofeŗi 6—19 märc. (šdas koferi dārgāki). Arī pulkstenis jāgādā (to atņēma kopā ar pildāmspalvu, no gūsta atgriežoties). Neesmu dzērājs, bet iznāk, ka naudu esmu nodzēris, ja neesmu iekrājis 40 mārciņas.

Mūsu hostelī nav neviena, kam būtu iekrātas 30 mārciņas, un arī šis ietaupījums pirmā pirkumā iziet. Bet mēs esam apmierināti, ka nenīkstam Vācijas nometnēs, jo nav vairs jāēd žēlastības maize.

Ietaupījumi ir tiem, kas bez lauksaimniecības darba dara vēl kādu blakus darbu, piem., grāmatu tirgotājiem, koncertu rīkotājiem, amatniekiem uc. Bet nepielīdzināsim šos [illegible]daudzos visam vairumam, jo tad [illegible]s gūsim aplamu ainu. Arī tās 40 un vairāk mārciņu, kuŗas saņēma bijušie gūstekņi — virsnieki, nepieskaitīsim Anglijā nopelnītām mārciņām.

Okehamptonā, aprīlī.

A. Pakalns

Maģiskais Zilais briljants maina īpašnieku

BĪSTAMĀKAIS UN SKAISTĀKAIS DĀRGAKMENS PASAULĒ MEKLĒ JAUNUS UPUŖUS

Kādā rītā īsi pēc Lieldienām vienā no galvenajām Ņujorkas avenijām iebrauca bruņotu auto un policijas motocikļu karavāna un apstājās pie pasaules lielākās juvelieŗu firmas „Vinston & Co". Pasta ierēdnis no bruņotā auto seifa izņēma mazu, brūnu sainīti, uz kuŗa bija salīmētas pastmarkas 159 dolaru un 87 centu vērtībā. Tanī atradās pasaules skaistākais un bīstamākais dārgakmens — 112,5 karātus lielais „Zilais Hopes briljants".

Kad sainīti uzlika firmas īpašniekam Harijam Vinstonam uz galda, viņš to vienaldzīgi pastūma malā, lika atvērt un novietoja uz samta spilventiņa savu jaunāko pirkumu, kas kādreiz bija bijis kāda Burmas elku tēla trešā acs. Sanākušajiem žurnālistiem tikko pusotra metra garais Harijs Vinstons teica: „Es domāju, ka esmu izdarījis labu pirkumu, samaksādams par šo nelaimes akmeni 1 miljonu dolaru. Neticu, ka arī man tas atnesīs klizmas un postu kā līdzšinējiem īpašniekiem. Es ceru to jau drīz pārdot ar labu peļņu, bet pirms tam briljants sāks ceļojumu pa ASV un tiks izstādīts visās manas firmas filiālēs."

Akmeni, ko Harijs Vinstons kopā ar citiem ļoti vērtīgiem dārgakmeņiem nopirka no Vašingtonas multimiljonāres Evelīnes Meklīnes atstātā mantojuma, patiesi dēvē par nelaimes nesēju, kam nav līdzīga pasaulē. Tā vēsture īsumā šāda:

Aukstā un nemīlīgā 1668. g. ziemā Parīzē slims un sanīcis no Tālajiem austrumiem ieradās franču ģeografs un pētnieks Žaks Taverņē. Piecus gadus viņš bija pavadījis Burmā un sakrājis tur veselu bagātību. Vienīgais, kas viņam no tās vēl bija palicis, bija pelēki zilganais dārgakmens mazas baloža olas lielumā, ko kāds karātavu putns viņam bija pārdevis par dažiem dukātiem. Dzertuves pagrabā, uz nāvi slims un bez cerībām vēlreiz redzēt Eiropu, klaidonis bija atzinies, ka akmeni nozadzis no kāda Burmas tempļa elku dieva Ramas trešās acs pieres vidū. Taverņē arī nezināja, kas īsti par akmeni zilganā oliņa ir, līdz kamēr kāds Parīzes juvelieris par to piesolīja veselu bagātību. Burmas elka acij bija safīra zilums ar mazliet pelēcīgu nokrāsu un tāds mirdzums un staru laušanas spēja, ka tādu dārgumu nēsāt toreiz varēja tikai karaļi.

Tā arī Zilā acs pēc apslīpēšanas nonāca „saules karaļa" Ludviķa 14. galmā. Te pirmo reizi parādījās briljanta baigais iespaids — Taverņē divi gadus pēc dārgakmens pārdošanas nomira šausmīgās mokās ar nezināmu slimību, iepriekš pazaudējis visu savu naudu. Tāpat saslima juvelieris, kas akmeni bija pircis, un slīpētājs, kas to apstrādāja. Jaunais īpašnieks, Ludviķa 14. bagātais cienītais superintendents Fukē, trīs gadus vēlāk mira kaunā un negodā; viņu apcietināja par naudas izšķērdēšanu un krāpšanām. Dārgakmens nonāca Francijas valsts dārglietu glabātuvē un no turienes Marijas Antuanetes kakla rotā. Šī nākošā Zilās acs īpašniece beidza dzīvi zem giļjotīnas. Marijas Antuanetes labāko draudzeni, Lambalas princesi, kas dažreiz galma sarīkojumos bija rotājusies ar Zilo briljantu, pūlis saplēsa gabalos un iemeta Sēnā.

Tad nelaimes nesējs briljants vairāk nekā 100 gadu bijis pazudis, bet 1830. g. to piedāvāja bagātākajam Londonas baņķierim sēram Tomasam Hopem. Miljonārs akmeni nopirka. Kā pēc burvja mājiena atkal sākās nelaimes. Hope pazaudēja visu savu bagātību, bet briljants iemantoja jaunu vārdu, kas tam palicis līdz šim dienām. Nelaimes akmeni mantoja baņķieŗa dēls un pasniedza savai sievai kāzu dāvanai. Hopes kundze, slavenā amerikāņu aktrise Marija Joke, par vari gribēja skaisto akmeni nēsāt arī uz skatuves. Vīrs to kategoriski aizliedza. Mēnesi pēc kāzām aktrise tomēr kādā pirmizrādē uzkāra kaklā slaveno dārgumu, un nelaime bija klāt. Baņķieŗa dēls tūlīt pieprasīja šķiršanos. Briljants palika pie šķirtās sievas, kas piedzīvoja vienu neveiksmi pēc otras. Tad viņa akmeni pārdeva un uzcēla modernu viesnīcu. Tā nodega līdz pamatiem. Jau pirms tam viņas otro vīru kādā kautiņā uz ielas nodūra piedzēris matrozis, kad laulātais pāris devās mājās no kāda labdarības sarīkojuma. Sievai kaklā bija Hopes briljants.

Nākamais akmens īpašnieks franču mākleris Kolo dzīvi beidza pašnāvībā. Ūtrupē briljantu nopirka krievu kņazs Koniatovskis un kādā vakarā patapināja to savai mīļākajai — „Folies Bergeres" aktrisei. Nezināmu iemeslu dēļ Koniatovskis tai pašā naktī aktrisi nogalināja. Hopes briljantu policija noņēma mežonīgi sadurtajam līķim no asinīm pārplūdušā kakla. 1901. g. briljantu nopirka kāds grieķu kuģu īpašnieks. Ar zilo dārgakmeni kabatā to atrada iegāzušos aizā pie Salonikiem. Kreditori Hopes briljantu pārdeva Turcijas sultānam Abdulam Hamidam II. To dabūja viņa mīļākā sieva Hasilē, ko sultāns gadu vēlāk greizsirdības lēkmē nožņaudza. Viņai kaklā tobrīd bija nesamaksājamā rota. Briljants atkal atgriezās Parīzē, pa ceļam pievākdams vēl divus upuŗus: ēģiptiešu juvelieri, kas noslīka, un tā kuģa kapteini, kuŗa kabīnes seifā briljantu pārveda Eiropā.

1912. g. par 330.000 dolariem Zilo briljantu nopirka toreizējās bagātākās amerikāņu ģimenes galva — Edvarts Meklīns-Velšs. Viņam un tā sievai kopā piederēja milzīgas bagātības, starp citu arī abi toreiz lielākie ASV laikraksti „Washington Post" un „Cincinnati Enquirer". Meklīns ar Kartjē firmu, kas viņam Zilo briljantu pārdeva, noslēdza līgumu, ka tā dārgakmeni ņems atpakaļ, ja 6 mēnešu laikā ģimeni piemeklēs kādas nepatikšanas. Pirmais brīdinājums bija Meklīna kundzes kalpones nāve un izdevēja labākā pavāra aiziešana. Meklīns, kas bija pieradis pie īpaši sagatavotiem ēdieniem, drīz pēc pavāra pazušanas saslima un Kartjē firmai pieprasīja ņemt nelaimes akmeni atpakaļ, bet tā pierādīja, ka nedz kalpone, nedz pavārs nav ģimenes loceklis, un tā briljants palika kur bijis. Nāve gaidīja 6 gadus. Tad Meklīnu vienīgo dēlu sabrauca auto, kas bija pats no sevis iedarbojies un piespiedis zēnu garāžas sienai. Meklīnu bagātība sāka kust kā sniegs saulītē. Viņu pašu iejauca kādā kukuļņemšanas skandālā, tam sekoja abu laikrakstu bankrots un laulības šķiršana. Meklīns nomira trako namā.

1933. g. Evelīna Meklīna-Velša, kuŗu Zilais akmens bija pilnīgi savaldzinājis un kas no tā neškīrās pat gultā, atklāti paziņoja, ka viņa pārliecināta par dārgakmens liktenīgo ietekmi, bet tomēr vēlas izbaudīt visas likstas līdz galam. Šos vārdus viņa nedaudz dienas vēlāk rūgti nožēloja, jo viņas skaistā meita kādā rītā pēc pārliecīgas miega zāļu devas ieņemšanas vairs neatmodās. Arī gandrīz visi, kas aiz ziņkārības pieskārušies akmenim, piedzīvoja vai nu neparedzētas nepatikšanas vai dīvainas slimības. Meklīna beidzamos 10 gados par vari gribēja no nelaimes briljanta tikt vaļā, nēsāja to uz ielas, bazāros un kino. Savā Maskavas braucienā 1934. g. viņa gāja ar to visos naktslokālos un šaubīgās dzertuvēs. Padomju iestādes beidzot lūdza amerikāņu vēstnieku pierunāt ekscentrisko miljonāri aizbraukt, jo baidījās, ka nenotiek kāds skandāls. Krievi milzīgā briljanta publisku nēsāšanu arī uzskatīja par tīšu „amerikāņu kapitālistu provokāciju".

Tagad notiek minējumi par to, kas būs liktenīgā akmens nākamais upuris. Juvelieris Vinstons, kas pēdējos 10 gados nopircis visus vērtīgākos briljantus pasaulē, cer par Hopes briljantu dabūt vismaz 2 miljonus dolaru.

Latvijas abonements ārzemēs

ANGLIJĀ: 4/-sh par eksemplāru mēnesī; atsevišķa numura cena 5 d. — Pārstāvis A. Veinbergs, West Wratting E. V. W. Hostel, Wratting Common, Nr. Cambridge, Cambs. Great Britain.

AUSTRĀLIJĀ: 5/-sh par eksemplāru mēnesī; atsevišķa numura cena 6 d .— Pārstāvis A. Strazdiņš, Acton Guesthouse, Canberra A. C. T. Australia.

A. S. V. 1 dolars par eksemplāru mēnesī. — Pārstāvis H. Tauriņš, 156 East 28 th Street, Brooklyn 26. N. Y. U. S. A.

BEĻĢIJĀ: 30 fr. par eksemplāru mēnesī. — Pārstāvis K. Erkens, 127, rue du Fleurus, Chatelet. Belgique.

DĀNIJĀ: 3,50 D. kr. par eksemplāru mēnesī Pārstāvis V. Bendrups, Prags Boulevard Lejr, Kobenhavn S. Danmark.

FRANCIJĀ: 120,— fr. par eksemplāru mēnesī. Pārstāvis m-me E. Baumanis, 56 Rue Mchal Foch, Lorient. France.

HOLANDĒ: 2,— Fl. par eksemplāru mēnesī. Pārstāvis P. Martinsons, Sweelinckplein 48, den Haag. Holland.

KANĀDĀ: 1 dolars par eksemplāru mēnesī; Pārstāvis I. Batraks, P. O. Box 1006, Sta. „C", Toronto 3. Ontario, Canada.

VENECUĒLĀ: 1 dolars par eks. mēnesī. Pārstāvis J. Henkuzens, Medicatura Rural. SANARE. Estado Lara Venecuela.

ZVIEDRIJĀ: 2,50 Kr. par eksemplāru mēnesī. — Pārstāvis N. Seglenieks, Klubbacken 39/II, Stockholm. Sverige.

Sludinājumu maksa par vārdu: ASV, Venecuēlā un Kanadā — 5 centi, bet ne mazāk kā 1 dolars par slud. Anglijā un Austrālijā — 2 d., bet ne mazāk kā 3/-sh par slud., Beļģijā — 1 fr., bet ne mazāk kā 25 fr. par slud. Francijā — 10 fr. par vārdu, bet ne mazāk kā 250 fr. par slud. Zviedrijā — 10 ēras, bet ne mazāk kā 2 Kr. par slud. Dānijā — 15 ēras, bet ne mazāk kā 3 Kr. par sludinājumu

Lai nerastos traucējumi laikraksta kārtīgā piegādē, lūdzam maksātājus Eiropas zemēs atjaunot abonementus savlaicīgi — ne vēlāk kā līdz 20. datumam par nākamo mēnesi, bet ārpus Eiropas maksājumus izdarīt vismaz par divi mēnešiem uz priekšu un atjaunot abonementus 1 mēnesi priekš izbeigšanās.

Latvijas apgādā iznākušās grāmatas ārzemēs pasūtināmas pie pārstāvjiem.

LATVIJAS APGĀDS

Andreja Akača „speķa gabals"

Mūsu līdzstrādnieka cīņa par pārtikas saini

VĒSTULE NO GRONAS

Redakcijas manuskriptus bieži sauc par gabaliem — vai nu pēc satura vai pēc autora vārda. Ir dažreiz Atlantika pakta un Tito gabali, un dažreiz — Jāņa Kalniņa un Pētera Krūmiņa gabali. Pašreiz mūsu rīcībā ir „speķa gabals" — ne taustāmais un ēdamais, bet manuskripts, kas savu nosaukumu dabūjis satura dēļ. Jo tajā patiesi ir runa par gabalu speķa, ko mūsu līdzstrādnieks paņēmis līdzi Gronas izceļotāju nometnē, drošsirdīgi cīnījies par to, uzvarējis un paturējis, un tagad, droši vien, laimīgi auklē, šūpojoties okeana viļņos, ja vien nav paguvis apēst.

Pirms manuskripta iespiešanas saņēmām raksta autora vēstuli: „Lūdzu neiespiežiet līdz 25. aprīlim to manu rakstu, kurā attēlota cīņa par speķi Gronas nometnē, jo šāda raksta parādīšanās var man smagi atkosties un novilcināt izceļošanu par dažiem mēnešiem. Tas šai gadījumā nozīmētu zaudēt iegūto galvojumu. Viss rakstā sacītais ir tīra patiesība. Tāpēc publicējiet rakstu pēc 26. aprīļa, kad būšu no šejienes jau aizbraucis. Andrejs Akacis, Gronā."

25. aprīlis ir pagājis. Tādēļ sniedzam „speķa gabala" saīsinātu tekstu.

*

„Kad mūsu ešelons piestāja gala stacijā — ceļam paredzēto pārtikas devu, atskaitot rūgtu kafiju un maizi, vēl nebiju saņēmis. Tomēr priecīgs kāpu automašīnā un saudzīgi turēju rokā čemodāniņu, kur man bija ir sviests, ir gaļa, ko nopirku Fimikkazarmu kantīnē.

Pa ausu galam biju dzirdējis, ka Gronas izceļotāju nometnē līdzpaņemtos pārtikas līdzekļus atņemot. Katrai varbūtībai paņēmu līdzi atsevišķā somā pārtiku un dedzināmo spirtu vārīšanai. Iebraucot nometnē, visa rokas bagāža bija jāpamet automašīnā, bet pašiem jāiet kādā šķūnī cauri sanitārai kontrolei. Aiz tās jau rindā noliktas stāvēja iebraucēju somas, bet aiz somām gari galdi un pie tiem ļoti daudz nometnes policistu. Katram bija jāņem savas somas un jāliek uz galdiem revīzijai. Redzēju, ka no somām bez žēlastības izņem maizi, sviestu, gaļu, konservus un dzērienus. To visu ātri novietoja kastēs aiz galdiem. Paskaidrojumus nekādus nedeva. Policija visus mudināja steigties. Izšķīros un izgāju caur „stroju" ar visām citām somām, bet somu ar aizliegtām mantām neuzkrītoši pametu turpat šķūnī, kur aizvien plūda klāt jaunas somas.

Sameklāju savu bloku, istabu un otrā stāva gultiņu. Atvērtā logā kāds uz spirta pavardiņa cepa sviestā karbonādi. Divi dzēra šņabi un uzkoda nēģus. No tāda skata man arī neganti sagribējās ēst un kļuva žēl savas somas ar labumiem. Tūlīt apjautājos, kā to visu var dabūt iekšā nometnē.

„Padzīvosi — redzēsi," pasmēja kāds. „Aprunājies ar policistiem," ironizēja otrs. — „Aizejiet tepat uz policistu kantīni," papildināja trešais.

„Ko nu apceliet nezinātāju!" runātājus apsauca vecāks vīrs. „Te iekšpusē viss maksā baltu naudu, bet pilsētiņā var dabūt par puscenu."

„Bet kā ar ienešanu?" jautāju. — „Bailīgos aptīra — pārējie ienes."

Mudīgi vien devos atpakaļ uz bagāžas šķūni. Pašreiz no tā iznāca beidzamie mūsu transporta cilvēki. Paskaidrodams, ka pirmīt esmu aizmirsis kādu no saviem saiņiem, pietiku savai somai, kas stāvēja vēl sienmalī, kur likta. Pāris ieceļotājas kaulējās ar policistiem pēc atņemtiem gludekļiem. Bet pie šķūņa durvīm kāds tautietis ar savu ģimeni vēroja manas sekmes.

Acumirklī mani ielenca policistu pūlis. Vairākas rokas reizē sniedzās pēc manas somas, izrāva to, un pēc mirkļa tā jau atradās galda otrā galā — tukša!

Protestēju un pieprasīju, lai par notikušo tūlīt sarakstа protokolu. „Pārtiku nometnē aizliegts ievest. To neatņēma jums vienam, bet visiem. Ja katram rakstīsim protokolu, tad transportu nevarēsim pieņemt ne divās dienās. Bez tam — ilgi jau te nebūsit, gan iztiksit kā visi citi," lietišķi paskaidroja kāds kaprālis.

Tomēr neatlaidos — tas taču nebija nekāds mierinājums. Apsolīju pārtiku tūlīt aiznest atpakaļ uz pilsētu, lai nodotu paziņām. Velti. Mani apstāja bars policistu un stūma uz izeju.

„Ko tad tie tur dara!" piepeši izsaucās kāda novērotāja, norādīdama uz kaktu aiz galdiem.

„Mana soma palika uz galda," es teicu, izraudamies policistiem un pasviedos atpakaļ, lai to paņemtu.

Stūrī policisti cilāja pudeles pret gaismu un nogaršoja to saturu. Viņi ļoti steidzās. Varēja noprast, ka atņemtās mantas pašreiz vāca prom, bet ceļā tās tika vēlreiz pārbaudītas. Saprazdams pasmaidīju. Tas ilga tikai mirkli, bet manu smaidu tomēr uztvēra un novērtēja. No kakta atskanēja spalgs, kādā slavu valodas žargonā izmests sauciens, kas latviskā tulkojumā skanētu apmēram tā:

„Ko laižat to gnīdu atpakaļ! Aizvākt uz aresta telpām!"

Mani sagrāba bars policistu, un vienā mirklī es biju uz ielas. Pie rokām un drēbēm pieķērušies, septiņi maza, bet drukna auguma policisti vilka mani kaut kur projām. „Neblamējiet sevi," es teicu blakus ejošam. „Ļaudis smiesies, ka jūs tikai par septiņiem varat valdīt vienu latvieti. Bez tam, es jau eju paklausīgi."

Apjukums. Rokas no manis atlaižas. Paliek tikai divi pavadoņi, un mēs mierīgi aizejam uz policijas dežūrtelpām.

Bet tur policistu pilns. Vai katram rokā sitamais. Dažam uz pleca šaujamais. Visi sabrūk ap mani. Atņem dokumentus. Izpurina kabatas. Visi kaut ko jautā, draud, brēc, runā pa telefonu. Mierīgi smaidu un klusēju. Vien kādam, kam vairāk spožumu uz rokas, paskaidroju, ka nerunāšu, kamēr telpās nebūs atjaunota kārtība. Pieprasu, lai sarakstа protokolu.

„Izklīst," viņš noblaujas. Tad zvana un man nesaprotamā valodā ko gari runā tālruņī.

„Aizvediet!" viņš beidzot noriko atkal divus. Un mēs ejam uz citām telpām, kur mani sagaida kungs vēl spožākā policista mundierī. Viņš acīm redzami jau informēts. Sēd un domīgs mani novēro. Ilgi klusējam. Policisti smēķē. Arī es izņemu cigareti, aizdedzinu un, palūdzis atļauju, apsēžos. Kungs bungo pirkstiem pa galdu un beidzot saka: „Jums jāzina, ka par to, ko šodien esat izdarījis, jums draud izsvītrošana no emigrantu sarakstiem uz visiem laikiem. Man būs grūti jums ko līdzēt." — „Sarakstiet, lūdzu, protokolu par visu, arī es gribu šo situāciju noskaidrot," atkārtoju savu prasību.

„Tad jāgaida uz direktoru," viņš saka. Un mēs sēžam un klusēdami smēķējam. Ilgi. Kungs reizēm runā pa telefonu. Apjaušu, ka arī par mani. Uztveru vārdus „umeņ" (gudrs), „ņema durak" (nav muļķis). Beidzot vienu no maniem sargiem kaut kur aizsūta. Viņš drīz atgriežas un noliek kungam priekšā manus dokumentus.

„Jums jāpasteidzas vakariņās," kungs saka, „tūlīt slēgs virtuvi. Ņemiet savus papīrus. Nav patīkami, ka kaimiņu tautu DP savā starpā jāplēšas. Nometnes kārtībai tomēr vajaga pakļauties. Uz redzēšanos!" viņš piebilst, un es eju.

Pēc trūcīgām vakariņām, par lielu pārsteigumu manā gultiņā stāv mans čemodāniņš un tanī pirmīt konfiscētie produkti. Speķis gan sagriezts mazākos gabaliņos, bet drīzāk ir vairāk nekā mazāk, salīdzinot ar to, kas man bija. Trūkst tikai vārāmā spirta.

Noskaidrojās, ka tautietis, kas bija redzējis manu aizvešanu, kādam no policijas kaprāļiem sacījis: „Nu būs pamatīgs raksts avīzēs. Aizvestais ir avīžnieks." Drīz pēc tam viņam nodots mans koferītis — lai aiznesot uz manu istabu.

Jau otrā dienā es staigāju uz pilsētu un atpakaļ. Dažus pie vārtiem pārmeklē, dažus nē. Mani nepārmeklē nekad. Es ar policistiem laipni apmainos sveicieniem. Reizēm policijas kantīnē izdzeru arī pa pudelei alus. Kaimiņu tautu DP neklājas savā starpā plēsties.

Andrejs Akacis

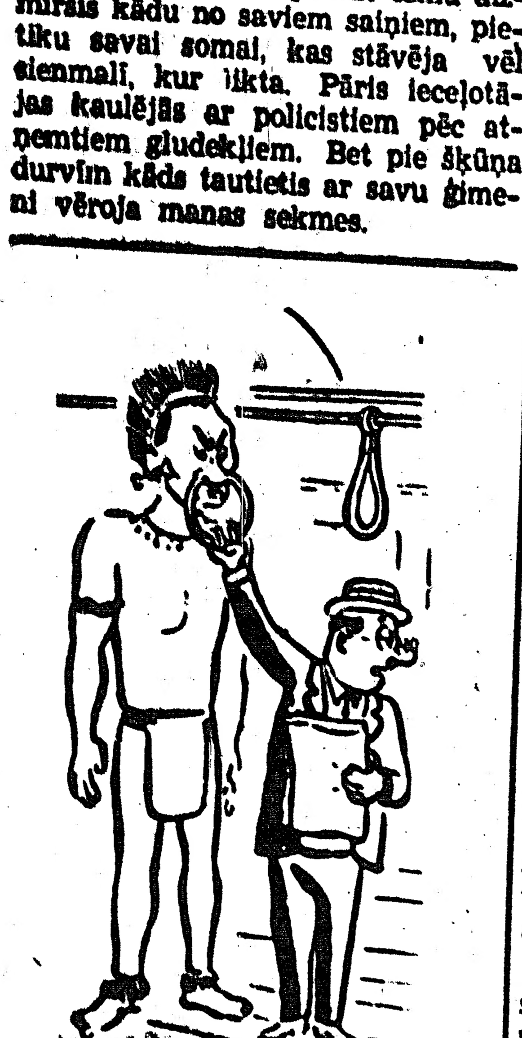

MAZA PĀRSKATĪŠANĀS

Jānis Ratass jau met disku 45 m

Starptautiskie statistiķi atkal kļūdījušies

Aprīļa vidū Lībekas YMCAs rīkotajās vieglatlētikas pārbaudes sacīkstēs metējiem mūsu izcilais atlēts Jānis Ratass nizmeta disku 45,02 m, par 48 cm labojot savu 1947. g. Pinebergā sasniegto trimdas rekordu. Īsti stabila bija Ratasa metienu serija: 42; 43; 45,02; 42,50; 43; 43 m. Tajās pašās sacīkstēs Čeičins diskā sasniedza 33,50 m, un Ratass uzvarēja lodes grūšanā ar 11,84 m. Divi dienas vēlāk treniņā Ratass disku aizlidināja 44,93 m. Sportists tuvākajā laikā paredzējis izceļot uz Austrāliju, bet pirms tam vēl cer „taisīt uzbrukumu" Baranovska 1937. g. rekordatzīmei — 46,62 m. Pēc pirmajiem rezultātiem spriežot, iespējams, ka Ratasam tas arī izdodas.

Runājot par disku, jāatzīmē tāds kuriozs, kā italieša Kerzetani un amerikāņa Pota sastādītajā izdevumā „A Handbook on Olympic Games Track and Field Atlethics" starp pasaules visu laiku 100 labākajiem diska metējiem 90. vietā ar 48,60 m ierindots Vilis Rozenbergs. Mūsu kriemais diskobols šādu rezultātu gan nekad nav sasniedzis un iespējams, ka kļūdas rašanās iemesls ir tā paša 1932. gada vācu „Der Fussball", kurā toreiz nezin' kāpēc parādījās Rozenberga attēls ar minēto rezultātu. Miseklis gadījies arī ar Stendzenieku, kas ierindots 19. vietā ar 1944. g. (?) sasniegto 71,69 (?) rezultātu. Tača ar visām šīm pāris kļūdām minētais izdevums tomēr uzskatāms par vienreizēju, jo 85 procentiem sasniegumu atzīmēta sasniegšanas vieta un laiks.

B. Č.

NORVĒĢU SPORTA LAIKRAKSTS PUBLICĒ LATVIEŠU ŽURNĀLISTA STATISTIKU

Norvēģu izplatītais sporta laikraksts „Sports Manden" Oslo pašlaik turpinājumos publicē mūsu līdzstrādnieka, sporta statistiķa Bernharda Čečina sastādīto 50 visu laiku labāko pasaules vieglatlētu un vieglatlēšu sarakstu visās disciplīnās. Čečins ir pastāvīgā sadarbībā arī ar izcilākajiem vācu sporta statistiķiem.

Švābu Gmindes latviešu YMCAs rīkotajās galda tenisa, volejbola un basketbola sacensībās, piedaloties Eslingenas YMCAs, Gmindes lietuviešu un latviešu YMCAs vienībām, galda tenisā pārliecinoši uzvarēja eslingenieši, bet volejbolā Gmindes latvieši, kuriem sīkstākais pretinieks bija eslingenieši (13—15; 15—13; 13—15). Basketbolā 1. v. izcīnīja Eslingenas YMCAs, uzvarot lietuvieus 71—47 un Gmindes latviešus 65—57.

Švābu Gmindes latviešu YMCAs futbola vienība 1—0 (0—0) uzvrēja Gmindes lietuviešus.

Latviešu labākais sprinters trimdā Alberts Priednieks pašreiz uzturās Ventorfas izceļošanas nometnē, no kurienes dosies uz Austrāliju.

Uz Austrāliju devusies Valkas jaunās paaudzes vieglatlēte Astra Kažoka.

Mūsu meistars L. Endzelīns piedalīsies žurnāla „Sport Magazin" dāvātā kausa izcīņā šachā.

DP varēs piedalīties Vācijas 1950. gada basketbola meistarībā

Latviešu basketbolistu vidū līdz šim daudz pārrunu radīja Vācijas Basketbola savienības nostāja pret ārzemniekiem, noliedzot tiem spēlēt vācu vienību sastāvos oficiālās meistarības sacensībās. Pēc ilgākām sarunām starp mūsu un vācu basketbola vadītājiem Vācijas Basketbola savienība savā pēdējā sanāksmē Rosdorfā pēc ilgākām debatēm savu nostāju beidzot mainīja un, pārrunājot nākamās meistarības izcīņas plānu, nolēma, ka Vācijas meistartitula dēļ varēs cīnīties arī ārzemnieki: vai nu ndividuāli vācu vienībās vai arī ar tīrām DP vienībām. DP spēlētāji pie tam pakļauti tādiem pašiem noteikumiem kā vācieši: tiem jābūt reģistrētiem attiecīgā apgabala basketbola savienībā, tie padoti noteikumiem b-bu maiņas gadījumos utt.

Šis lēmums neapliedzami paver plašas iespējas mūsu basketbolistiem, bet, diemžēl, nāk mazliet par vēlu, jo daļa labāko spēlētāju jau emigrējusi un citi emigrēs tuvākajā laikā, tā kā šo iespēju varēs izmantot tikai tie, kuriem emigrēt nebūs iespējams.

Vācu basketbola vadītāji atklāti atzinuši, ka DP spēlētāji var palīdzēt un veikt ievērojamu darbu Vācijas basketbola sporta uzbūvē un uzvērdami, ka DP treneri un tiesneši ir pāraki par vāciešiem, uzaicina atbalstīt viņus treneru un tiesnešu kursu organizēšanā.

Lai novērstu dažādus nepatīkamus pārpratumus, ka, izmantojot vācu vienību samērā zemo spēju līmeni, par tiesnešiem un treneriem uzdodas nelietpratēji, LSFAP basketbola nozares vadītājs A. Aizstrauts vienojies ar vācu basketbola darbiniekiem, ka to tiesnešu un treneru vārdus, kas vēlēsies darboties vācu b-bās, vienības saņems ar apgabalu savienību starpniecību. Treneriem un tiesnešiem, kas ir arī aktīvi spēlētāji, jārēķinās, ka viņi par savu darbu nevar saņemt atalgojumu, bet tikai ceļa un citu līdzīgu izdevumu atmaksu.

La

Gustavs Siliņš — viens no mūsu izcilākajiem basketbola tiesnešiem

H. Berga šaržs

Eiropas amatieru bokseru izlase 6. maijā dosies uz ASV sacensties ar turienes amatieru vienību. Eiropu pārstāvēs: mušas svarā Bandibelli (Itālija), gaiļa sv. Zudass (Ital.), spalvas sv. Fornenti (Ital.), vieglā sv. Vads (Dānija), pusvidējā sv. Torma (Čechosl.), vidējā sv. Mekkins (Irija), pussmagā sv. Saljanders (Somija) un smagā sv. Kūsela (Somija).

Anglijas futbola valsts vienības vārtsargs Frenks Svifts (Manchester City) pēc šīs sezonas grib uz visiem laikiem teikt ardievas futbolam.

Īpatnējā futbola totalizātorā iespēja piedalīties Štutgartes vācu žurnāla „Die Wochenpost" lasītājiem, saņemot naudas balvas par simtprocentīgi nepareizi noteiktiem visu furnālā iespiesto futbola spēļu iznākumiem.

Amerikāņi „nozvejo" vienu pēc otras izcilākās vācu sportistes un kino aktrises: nupat EUCOM tenisa meistara kapteiņa Vilsona sieva kļuvusi vācu 1948. g. daiļslidošanas meistare Irene Brauna.

Krustvārdu mīkla

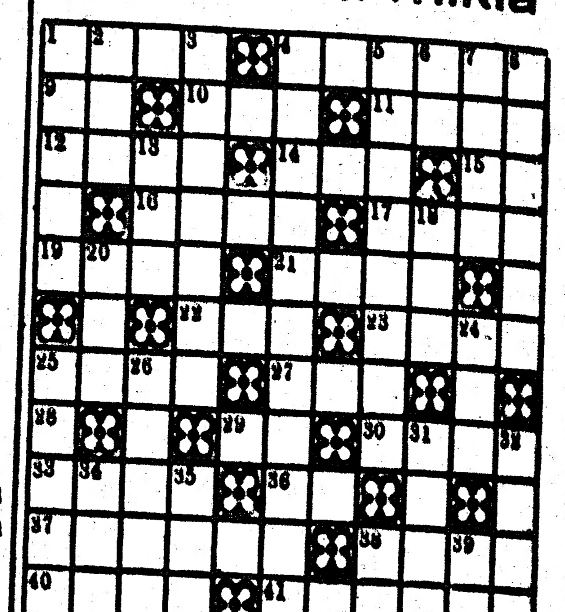

Līmeniski: 1. Mūzikas instruments. 4. Asa. 9. Satiksmes vārds. 10. Bēg. 11. Likt feniņu pie feniņa. 12. Pagasts Zemgalē. 14. Nākotnē. 15. Satiksmes vārds. 16. Pilsēta Krievijā. 17. Dabas veidojumi. 19. „Cēlieni" tenisa spēlē. 21. Kam . . ., tas kasās. 22. Vācu politiskās partijas iniciāli. 23. Rāma. 25. Vairojamais stiklis. 27. Pāris. 29. Amerikāņu karavīrs. 30. Paša. 33. Tikko. 36. Ķīmisks elements. 37. Savdabji. 38. Baksta. 40. Pagaims. 41. Sakabināt.

Stateniski: 1. Dzīvnieks. 2. Starptautiska organizācija. 3. Kontinents. 4. Noplīsis cilvēks. 5. Mākslinieks. 6. Ēksistē. 7. Daļa. 8. Pieredzes rezultāts. 13. Sniegt. 18. Kaives piederums. 20. Liels putns. 24. Necksistē. 28. Zivs. 26. Pēlt. 31. Mulda. 32. Stop! 34. Dabas veidojums. 35. Grieķu burts. 38. Kara laikā iesaucamiem labi pazīstami burti. 39. Zinātnisks grads.

SLUDINĀJUMI

TAUTIEŠIEM ASV UN KANADĀ

pārstāvniecība

„Latvju Grāmata"

piedāvā visus jaunākos Vācijas izdevumus, piesūtot pa pastu. Grāmatu cena ir apmēram 1 dol. pret DM 3 + porto. Nauda piesūtāma iepriekš.

Pieņem arī pasūtinājumus laikrakstam

LATVIJA

Abonamenta maksa ASV ir 1 dol. par eks. mēnesī.

Vēlams maksu piesūtīt par vairākiem mēnešiem uz priekšu.

Pārstāvniecība lūdz visus izdevējus nodot izplatīšanai savas grāmatas, it sevišķi propagandas izdevumus, noteikti paziņojot cenu un norēķināšanās noteikumus.

„LATVJU GRĀMATA"

Ed. Dobelis (Rev. E. Senst)

RR 3, Waverly IOWA, U.S.A.
(agrākā adrese mainīta). (313)

Grāmatnīca

„DAUGAVAS VANAGI"

(13a) Nürnberg 2 A/C Valka

PIEDĀVĀ

JAUNĀKOS TRIMDAS GRĀMATU IZDEVUMUS.

	DM.
A. Puškins Pīķa dāma (luksa izd.)	7,50
Fr. Dziesma Zvejnieku svētais vakardiena (luksa izd.)	3,20
Ziemeļamerikāņu prozas antoloģija Rietumu pasaule	6,—
E. Alsters Sirēna, romāns	4,60
A. Eglītis Maestre, noveles	7,50
G. Saloais Okers, romāns	8,—
K. Raudive Nolādētās dvēseles, II d., romāns	8,50
Z. Lagerlefa Nilsa Holgersona brīnišķ. ceļojums, I—III	à 4,50
Ž. Verns Kapteiņa Granta bērni I	4,—
Ž. Verns Mazais kapteinis Id. — DM. 2,— II/III	
K. Lesiņš Lietus, kas kārtojas pašas (ies.), noveles	8,—
J. Ezeriņš Dziesminieks un velns, noveles	8,50
Bilžu grāmata Rūķīši	4,50
Bilžu grāmata Brīnumzaķis	3,50
M. Kovaļevska Pasaciņa	3,50
Al. un A. Dzērvīši Latv. baltie izšuvumi	3,20
V. Bērtiņa Mājas cepumi (340 receptes)	16,50
V. Grozgalvis Saimniekošanas pamatjautājumi	2,60
V. Grozgalvis Amerikas lauksaimniecība	5,50
	2,50

Bez tam krājumā daudz citu trimdas izdevumu. Izsūta ar uzliktu pēcmaksu + porto. (317)

Manа mīļotā dzīvesbiedre, mūsu mīļā māmiņa

Anna Arkliņa, dzim. Grasmane

pēc ilgām un grūtām ciešanām aizgāja mūžībā š. g. 27. martā. Kremati zēta š. g. 31. martā Frankfurtē

Dziļās sērās
vīrs, meitas un znoti Hanavā

Iznākusi rotātora technikā skolotājiem un jaunatnes organizācijām nepieciešamā rokas grāmata

52 LATVIEŠU TAUTAS DEJAS

Krājumā ievietoti pilnīgi deju apraksti, mūzikālais pavadījums (klavierēm) un paskaidrojumi ar schematiskiem zīmējumiem.

Grāmatu cena DM. 5,50, ar pēcmaksu DM. 6,20. Kollektīves pieprasījumus (sākot ar 5 eks.) izsūtīs ar uzliktu pēcmaksu un 15% atlaidi.

Pasūtinājumus lūdzu adresēt:

Edv. Ritsiks, (14a) Esslingen a. N., Hindenburgstr. 35. (318)

PATEICĪBA

Izsaku sirsnīgu pateicību Fuldas Konstantina nometnes mācītājai Pones kundzei, nometnes latviešu komitejai, Lakstīgalas ģimenei un visiem Konstantīna nometnes iemītniekiem, kas piedalījušies manа lauļātā drauga Bertolomeja Mellenberga izvadīšanā uz pēdējo dusu Fuldas Jaunajos kapos 1949. g. 3. aprīlī.

Marija Mellenberga Kanadā. (319)

IZNĀCIS!

Henrija Moora stāstu krājums

„PORTREJA"

Grāmatai ilustrācijas ietērpu darināja Pēteris Rožlapa.

Grāmata dabūjama visās nometņu grāmatnīcās un apgādā. Cena DM 3,50. Atkalpārdevējiem atlaide.

JĀŅA MIĶELSONA
grāmatu apgāds

(13a) Würzburg, Central DP Camp (301)

JŪLIJA LŪSA VĀRDNĪCAS

1. daļa (latviski-angliski-vāciskā) 2. paplašināts iespiedums ir sagatavošanā, cena iesējumā DM 8.—.
2. daļa (vāciski-latviski-angliskā) dabūjama visos grāmatu galdos, grāmatnīcās, kā arī apgādā; cena brošētai DM 2.50, iesietai DM 3.50. Atlaide starpniekiem līdz 25 proc.
3. daļa (angliski-latviski-vāciskā) ar fonētisko rakstu angliskajiem vārdiem, iznāks šā gada beigās, cena iesietai DM 7.50.

Augusts Kalnājs,
Autora apgāda vadītājs
(13a) Kempten 2, Postfach 17. (312)

Jāņa Ezeriņa
noveļu krājums

Dziesminieks un velns

Saturā 10 noveles. Pirmpublicējumi trimdā. Gilts J. Soikāna vāks. Dabūjams visās nometņu grāmatnīcās un grāmatu galdos. Cena DM. 4,50. Atkalpārdevējiem atlaide. Atsevišķus eks. izsūtu ar uzliktu pasta pēcmaksu + pasta izdevumi.

Pasūtinājumus izpildu nekavējoties.

Pārstāvis Austrālijā: J. Strautiņš, Emigration Centre/Staff/Bathurst.

Ģenerālpārstāvis — Rob. Krūklītis, (13a) Weiden/Opf. DP Camp Fichtenbühl (314)

IRO STARPTAUTISKAIS MEKLĒŠANAS BIROJS AROLSENĀ MEKLĒ:

Evaldu Bermani, dz. 8. 10. 1909., Vadakstes pag.; Robertu Coci, dz. 17. 4. 1925., Vadakstes pag.; Līliju Dimzi, dz. 16. 3. 1921., Sīpelē, p. z. no Drezdenes apg.; Līliju Janelsiti, dz. 1903., p. z. no Pirnas pie Drezdenes; Edīti Apkinu, dz. 1929., Rīgā, iespējams, ka atrodas Tulā, Krievijā; Jofrosiju Astvatjevu, dz. 8.10.1930., Jēkabu Astvatjevu, dz. 1889. g. martā, Zinaīdu Astvatjevu, dz. 16.10. 1923., par visiem p. z. no Rīgas; Melitu Avīneli, dz. 1903., Rīgā, p. z. no Algejas, Bavārijā; Leopoldu Bernšteinu, dz. 3.2.1880., Latvijā, deport. uz Krieviju; Almu Bērziņu, dz. 1901., un Kārli Bērziņu p. z. no Čechoslovakijas; Annu Bisenieku, dz. 12.11.1898., Latvijā, p. z. no Drezdenes; Luisu Blūmu, dz. 28. 12.1908., Rīgā; Anitu Emsi, dz. 18.3. 1942., Pāles pag., 1945. g. ievietota vācu bērnunamā; Johannu Ilzi Feldmani, dz. 15. 1. 1862., Rīgā, p. z. no Freibergas pie Drezdenes; Vladimiru Jansonu, dz. 28. 7. 1918., Krievijā, p. z. no Halles; Dainu Ernu Krieviņu, dz. Lielgalvi, dz. 30. 4. 1921., Cesvaines pag.; Elizabeti Kempfu, dz. Šmiti, dz. 1885. g. jūnijā, p. z. no Gracas; Edīti Kempu, dz. 27.7.1943., Rīgā, p. z. no Brombergas; Velgu Krieviņu, dz. 2.9.1941., p. z. no Cesvaines pag.; Valtraudu Birutu Ozoliņu, 26 g. v., dz. Cēsīs; Rasmu Rogu, dz. 15. ... 12.10.1925., Rīgā; Birutu Staku, dz. 30.11. 1927., Rīgā, p. z. no Landsbergas.

PAŅEMIET DZIMTENI LĪDZ

mūsu ievērojamāko gleznotāju skaņdjumā,

iegādājoties

A. Annusa, F. Banges, J. Gaiļa, J. Kugas, L. Liberta, A. Prandes, K. Saumaņa un K. Ubāna

GLEZNU LIELA FORMĀTA REPRODUKCIJAS

Cena 0.80 gabalā. Nonākot emigrācijas zemēs, jūs ar tām varēsit greznot savu dzīvokli, kā arī apdāvināt mūsu draugus.

Pieprasiet grāmatnīcās vai arī apgādā.

Apgāds „Saukume", Kempten, Allgäu, Königstrasse 4. (308)

„LATVIJAS" ABONEMENTS.

pasūtinot laikrakstu pa atsevišķiem eksemplāriem (līdz 3 eks. iesk.), maksā DM 3.— mēnesī + DM 0,50 par piesūtīšanu; pasūtinot kollektīvi vairāk par 3 eks. — DM 3.— mēnesī par eksemplāru; pasūtinot uz ārzemēm un maksājot Vācijā DM 3.— mēnesī + DM 1,30 par piesūtīšanu. Sludinājumi maksā DM 0,70 par vienslejīgas nonpareilla iespiedrindas aizņemto telpu. Darba meklēšanas sludinājumi par puscenu.

Abonementa pieteikumi, sludinājumi, naudas pārvedumi un korespondence adresējama: „Latvijai". (13b) Günzburg/Do., Bürgermeister-Landmannplatz 7.

Latvija iznāk trīs reizes nedēļā — otrdienās, ceturtdienās un sestdienās.

LATVIA
Latvian Newspaper
Published under EUCOM Civil Affairs Division Authorisation Number UNDP 100. Publisher and Editor: Kārlis Rabācs. DP Camp Kleinkötz near Günzburg/D. Printer: „Schwäb. Verlag" Günzburg/D., Bgm.-Landm.-Pl. 7. Circulation: 12000
Published three times weekly.

Pasaule...

Sūtņa K. Zariņa ... ciemojuma pēdējā ...

Mūsu speciālkorespondenta ...

Latvijas ārkārtējais pilnvarotais, sūtnis ... Vācijas latviešu DP nometnes ... un apciemoja pavisam 17 nometnes ... Brēmenē laikā sūtnim bija izdevība ... trimdinieku dzīves apstākļiem ... pārstāvjiem un trimdas dzīves ... noskaidrot daudzus aktuālus jautājumus ... pašreizējo politisko situāciju. ... LCK un LNP prezidija sēdē ... un saskaņota darbība ir arī ... nepieciešamība

... sūtni Zariņu ceļā no Baltijas piekrastes uz apciemojuma pieturas vietu Špakenbergā ... žurnālista atmiņā vēl izskan ... sirdīgie vārdi. „Ar visiem ... nevaru," sacīja sūtnis, „bet, ... pārbraukuši, pasakiet, ka neesmu aizmirsis. Un taisni garīgo vērtību radītāji nākotnē mums ... vajadzīgi. Kara sākumā ... draugi no oficiālām aprindām man sacīja: „Jūsu tauta ir ... lai organizētu iespaidīgu ... Toties glābiet savu inteliģenci, tā jums kādreiz būs vajadzīga." Un es esmu pārsteigts, ... garīgā možuma un kultūras ... sastapu visur, kur ciemojos. Redzu, ka mākslas, zinātnes ... pārstāvju trimdā pa... daudz." Un, pateikdamies ... baudījumu, ko sniedza ... rīkotais koncerts, sūtnis ... laikus, kad pats vēl varēja personīgā kontaktā ar latviešu dzīves veidotājiem — ... Kaktiņš, profesora Jā... kundze, prof. Stares... garīgo vērtību sargātāji ... rādīs ceļu uz mājām," ... vārdos solījās Jānis Rudzītis.

... Špakenbergā, sūtni Zariņu sveica koŗa dziesmas, un kolēģis T. Silkalns pasniedza tautiskā pūra lādīti. „Liels paldies," ... sūtnis, „es pildu tikai savu ... un neesmu tik skaistu ... pelnījis. Bet nodošu to sa... tai, kam pūra vajadzēs." ... apciemojumā sūtnis ... vērību veltīja veco ļaužu mītnei, bet, ierodoties Edmuntstāles tu... sanatorijā, kur atrodas ... bijušie karavīri, apmeklēja ... viņu istabiņās, aprunājās un pārmija ar tiem uz... vārdus. Sūtnis ap... slimnīcas, administrātoram L... rūpēties par trūkstošo medikamentiem, īpaši streptomicīna sa...

... transitnometnē Falkenstenē, kas ir vesela pilsēta ar 10.000 izceļotājiem, svinīgā ... sanāksmē aktā sūtni sveica ... priekšnieks Utināns. Falkenstenē pašreiz uzturās arī komponists Jānis Cīrulis, kas izsaukts uz Kanadu par klavieru skaņotāju. ... sūtņa Zariņa ceļš veda ... Hanoveru, kur visi trīs Baltijas ... sūtni bija militārās pārvaldes ... Sūtnis izmantoja izdevību ... arī uz netālo Giftenes nometni, kur komitejas priekšsēdis A. ... apsveica viņu vārdiem: ... ar jums sveicam savu gaišo ... un redzam austošo brīvības ..." Giftenē sūtnis vēlreiz sastapa ... ar Daugavas Vanagu priekšnieku pulkv. Janumu. Nākošā rītā

UN nosoda baznīcas ... vajāšanas Austrumeiropā.

... ilgām un ļoti asām debatēm Apvienoto Nāciju pilnsapulce ar 43 pret 6 padomju bloka valstīm pieņēma rezolūciju, kas izsaka nožēlu par cilvēka tiesību herespektēšanu Austrumeiropā. Priekš nobalsošanas ASV delegāts Benjamins Kohens paziņoja, ka Savienotās Valstis ... visu, lai noskaidrotu garīdznieku procesus Ungārijā un Bulgārijā. Visus apvainojumus tikpat kategoriski noraidīja padomju delegācijas vadītājs Gromiko. Un ar ... debatēm iejaucas vienīgi nelielu valstu iekšējās lietās. ... notiesāts tāpēc, ka ar ... atbalstu gribējis gāzt Ungārijas likumīgo valdību.